

Sidos²⁰¹⁴

*Hyvinvointi- ja
liiketoimintapalvelut –
uudistuvaa elinvoimaisuutta*

KYAMK

University of Applied Sciences

Toimitus:

Valdemar Kallunki, Pekka Malvela

Taitto:

Vinkeä Design Oy, Petri Hurme

Julkaisija:

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu 2014

Paino:

Tammerprint Oy

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Nro 128

ISBN (NID): 978-952-306-074-6

ISBN (PDF): 978-952-306-075-3

ISSN: 1239-9094

ISSN: 1797-5972 (verkkajulkaisu)

Sidös²⁰¹⁴

*Hyvinvointi- ja
liiketoimintapalvelut –
uudistuvaa elinvoimaisuutta*

/ SISÄLTÖ

Valdemar Kallunki	Tutkimus- ja kehittämistoiminta uudistamisen tukena.....	6
Leena Kaljunen	Ammattikorkeakoulu sosiaalialan osaamiskeskuksen kumppanina.....	8
<p style="text-align: center;">Hyvinvointi- ja liiketoimintapalvelut...Työelämäkumppanina</p>		
Heta Vilén	Työelämäyhteistyö – jatkuva vuorovaikutusta ja kehittämistä	12
Jari-Pekka Muotio	Tasavallan presidentin kanslian arvokalusteiden kunnostus opetusprojektina.....	15
Sanna Heimonen, Sini Taimela & Sandra Pekkalin	Yrittämisen ja yhteistyön ILOa.....	19
Juhani Pekkola	Hyvän tuulen palvelu – terveystioski Kotkan hyvinvoinnin edistäjänä.....	23
Merja Nurmi	Living labia Senioreiden suhinoissa.....	25
<p style="text-align: center;">Hyvinvointi- ja liiketoimintapalvelut... Tutkimustiedon tuottajana ja soveltajana</p>		
Petri Heino	Puu sairaalarakentamisessa.....	28
Samuli Karevaara	Todellisia kokemuksia kuvitteellisessa todellisuudessa.....	31
Heikki Lindroos	RED with wood – Restorative Environment Design with Wood.....	34
Sirkka Komulainen	Peli-innovaatiota muistin virkistämiseksi – tapausesimerkkinä Memonic-peli	39
Juhani Pekkola	Eettinen liiketoiminta matkustaja-aluksilla.....	42
Tuomo Paakkonen	Rikosten ehkäisy – Realistinen kriminaalipolitiikka.....	46

	Hyvinvointi- ja liiketoimintapalvelut... Innovaatioiden ja osaamisen vahvistajana	
Jorma Fagerström	Living Lab kehittämisen tukena.....	50
Sanna Haavisto	Kopteri – hanke, tuotekehitystä moniammatillisesti.....	52
Seppo Harmaala	Yrityksille suunnattu koulutus.....	54
Päivi Okuogume & Saara Eskola	Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelma – asukkaan turvallisuuden kokemukset keskiössä.....	56
Minna Ikonen	Yrityskauppa – pala unelmaa ja yhteistyötä.....	63
Ari Lindeman	Yrittäjämäinen Kymenlaakso – Nyt! – koska kasvu on tehty ihmisistä ja yrityksistä.....	65

TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA UUDISTAMISEN TUKENA

VALDEMAR KALLUNKI, PAINOALAPÄÄLLIKKÖ | DOSENTTI, VALDEMAR.KALLUNKI@KYAMK.FI

Hyvinvointi- ja liiketoiminta -painaloitti toimintansa Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa vuonna 2013. Toiminnan perustan muodostavat ammattikorkeakoulun hyvinvoinnin, kulttuurin ja liiketoiminnan osaaminen.

Monialainen lähtökohta mahdollistaa asiakkaan tai yhteistyökumppanin tarpeista nousevan tutkimus- ja kehittämistoiminnan. Tarjoamme uusia näkökulmia esimerkiksi yhdistämällä sosiaali- ja terveysalan lähtökohtia palvelumuotoilun ja pelillistämisen osaamiseen. Perinteisten tutkimus- ja kehittämistyön menetelmien ohella keskeisenä lähestymistapana on käyttäjälähtöinen suunnittelu.

Painoalan perustana on hyvinvointiin liittyvä tutkimus, jonka tuottamaa tietoa sovelletaan erilaisissa työelämään liittyvissä hankkeissa. Hankkeet kohdistuvat yksityisiin ja julkisiin hyvinvointipalveluihin, hyvinvointia tukeviin fyysisiin ja virtuaalisiin ympäristöihin sekä näitä koskevaan liiketoimintaan ja yrittäjyyteen.

Tämä artikkelikokoelma tarjoaa esimerkkejä hyvinvointi- ja liiketoimintapalvelut -painoalan toiminnasta. Painoala toteuttaa paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa tutkimus- ja kehityshankkeita, työelämäkumppaneiden erillisiä toimeksiantoja ja opetukseen kytkeytyviä pieniä projekteja.

Suurimpia painoalan eri osaamisaloja yhdistäviä projekteja ovat tähän mennessä olleet Peli-innovaatiot turvallisuus- ja hyvinvointialan yrittäjyyden kehittämisessä -hanke sekä Restoratiiviset ympäristöt – hyvinvointia ja liiketoimintaa puusta -hanke.

Mukana sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisessa

Yksityisten ja julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen tulee jatkossa tarjoamaan merkittävän toimintakentän. Sote-uudistus synnyttää uusia mahdollisuuksia ja haasteita niin yksityisille kuin julkisille toimijoille. Uudistuksella tavoitellaan integraatiota, joka tuottaa niin perus- kuin erityispalveluiden yhteensopivuuden. Tämä korostaa käyttäjälähtöisen palvelumuotoilun tarvetta. Palvelumuotoilu yhdistettynä sosiaali- ja terveysalan osaamiseen on siten osaamisemme keskiössä, kun palvelutuotantoa uudistetaan.

Samalla sote-uudistuksessa on kyse perustavasta organisoitintapoja koskevasta muutoksesta. Kuntakeskeisyys heikkenee. Nykyisen aikataulun mukaan sote-alueiden pitäisi aloittaa toimintansa vuoden 2016 alussa. Palvelutuotannosta vastaavat kunnat ja kuntayhtymät aloittavat toimintansa 2017. Juuri päättyneellä lausuntokierroksella nopea aikataulu sai osakseen myös kritiikkiä.

Sote-uudistuksen eräänä tavoitteena on kustannustehokkuus. Tämä tulee heijastumaan niin yksityisiin,

kolmannen sektorin kuin julkisiin palveluntuottajiin. Voimme osaltamme vastata tähän haasteeseen liiketoiminnan osaamisella. Osallistumme hankkeisiin ja toimenpiteisiin, joissa kehitetään käyttäjien kannalta parempia ja kustannustehokkaita palveluita.

Sote-uudistus mahdollistaa myös tietojärjestelmien yhtenäistämisen. Tietojärjestelmien hajanaisuus on osaltaan vaikeuttanut sähköisten palvelujen kehittämistä. Asialla on merkitystä myös painoalallemme, joka panostaa pelillisyyden hyödyntämiseen hyvinvointialalla.

Laajenevaa yhteistyötä

Merkittävin uudistuksen muodostama haaste liittyy kuntakeskeisyyden heikkenemiseen. Uudistuksen myötä palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnilta viidelle sote-alueelle, jotka rakentuvat nykyisten erityisvastuualueiden ympärille. Käytännössä tämä tarkoittaa tarvetta kehittää yhteistyötäsuhteita erityisesti maakunnan ulkopuolelle.

Sote-uudistuksen jälkeinen tulevaisuus on monelta osin vielä auki. Käytännön merkitykset ovat täysin selvillä vasta uudistuksen toteuduttua. Lähtökohdat painoalan osallistumiseen ovat kuitenkin hyvät. Vuonna 2013 painoalan tutkimus- ja kehittämistoiminta ylitti sille asetetut tavoitteet.

Hyvinvointi- ja liiketoimintapalveluista tuli tarkasteluvuonna ammattikorkeakoulun suurin painoala. Painoalan kokonaisvolyyymi oli 1,86 miljoonaa euroa ja hankesalkun koko 5,3 miljoonaa euroa sisältäen kaikkiaan 28 käynnissä olevaa hanketta. Painoalan kokonaisvolyyymi oli 1,86 miljoonaa euroa.

Paikallinen kehittäjä ja kansainvälistyvä kumppani

Painoalalla on jatkossakin vahva rooli paikallisessa kehittämisessä. Living Lab menetelmä tarjoaa käyttäjälähtöisen ja osallistavan menetelmän kehittämistyöhön. Living Lab on kehittämismenetelmä, jossa yritys tai muu kehittäjä avaa tuotteen tai palvelun sen kehittämisvaiheessa käyttäjille tai asiakkaille. Tämä tuottaa kilpailuetua esimerkiksi uusien tuotteiden ja palveluiden ideoinnissa sekä tunnettuuden rakentamisessa yhdessä käyttäjien kanssa.

Painoala panostaa pelialalla erityisesti vakaviin peleihin (serious games), joiden avulla tarjotaan hyvinvointityölle uusia ratkaisuja. Pelialan kehittämisessä tehdään yhteistyötä LUT:n ja Aalto-yliopiston sekä alueen toisen asteen toimijoiden kanssa. Kyamkin Peliohjelmointi toimii GameLab-ympäristössä. Peliohjelmointi on vahvasti verkottunut alueen pelialan yritysten kanssa. GameLab on mukana Kaakkois-Suomen pelialan verkostossa (www.playahub.com), jossa toimii yli kymmenen pelialan yritystä sekä useita julkisia toimijoita.

Eri toimijoille avoin kehittämistyö on keskeinen Hyvinvointi- ja liiketoimintapalvelut –painoalan toimintaperiaate. Tulevaisuuden haasteena on painoalan hanketoiminnan kansainvälistäminen. Kansallisten rahoituslähteiden ja erityisesti Etelä- ja Länsi-Suomen rakennerahastorahoituksen supistuminen korostaa tarvetta löytää uusia kilpaillun rahoituksen lähteitä.

Yhteistyökumppanin puheenvuoro:

AMMATTIKORKEAKOULU SOSIAALIALAN OSAAMISKESKUKSEN KUMPPANINA

LEENA KALJUNEN, TOIMITUSJOHTAJA | SOCOM OY, LEENA.KALJUNEN@SOCOM.FI

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy Socom on verkosto-organisaatio, jonka toiminta perustuu yhteistyöhön ja kumppanuuksiin. Yksi sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteisistä tehtävistä on turvata alueellaan sosiaalialan koulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys. Yhteistyö alueen ammattikorkeakoulujen kanssa on tämän tehtävän täyttämiseksi erittäin tärkeää.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun, Saimaan ammattikorkeakoulun ja Socomin väliselle yhteistyölle on sovittu rakenteita, kuten vuosittaiset yhteistyötapaamiset tiedon vaihdon ja vuorovaikutuksen ylläpitämiseksi sekä sopimukset opiskelijayhteistyöstä harjoittelujaksojen, projektiopintojen ja opinnäytetöiden muodossa. Osapuolille keskeisiin teemoihin ja tavoitteisiin liittyvä yhteisten hankkeiden suunnittelu ja valmistelu on ollut myös viime aikoina vilkasta. Näitä teemoja ovat muun muassa palvelumuotoilu ja asiakas- tai käyttäjälähtöisyys palvelujen kehittämisessä.

Edellytys toimivalle, jatkuvalla yhteistyölle on, että osapuolilla on tuoda siihen erilaista, toisiaan täydentävää osaamista ja vahvuuksia, joiden kautta lopputulos on parempi, kuin yksin toimien. Toisaalta yhteistyökumppaneiden on koettava saavansa yhteistyöstä hyötyä myös itselle. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

tarjoaa kehittämishankkeisiin monialaista osaamista muun muassa palvelumuotoilun, sosiaali- ja terveysalan sekä liiketalouden alueilta ja Socom puolestaan oman asiantuntijuutensa lisäksi yhteistyöverkostoja niin julkisen, yksityisen kuin kolmannen sektorin toimiin ja käytännön kenttiin. Käytännössä yhteistyö on vahvistunut kumppanuudeksi ja roolit sekä osaamisalueet selkiytyneet keskustelujen sekä yhteisen tekemisen kautta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämisessä painotusta on siirretty viime vuosina ongelmien hoidosta hyvinvointia edistävään ja ylläpitävään toimintaan. Tämä heijastuu kehittämistyössä niin, että mukana on usein monen toimialan ja sidosryhmän edustajia. Havainnollinen esimerkki siitä, mitä lisäarvoa eri toimijatahoilla on tarjota toisilleen ja asiakkaille sekä toisaalta saada itselle tällaisessa monitoimijaisessa verkostossa, saatiin kuluvan syksyn ”*Kulttuuripalvelut vanhuspalvelujen paletissa*”-esiselvityshankkeen työpajoissa. Socom on tämän hankkeen hallinnoija ja koordinoija. Työpajoissa oli mukana edustajia julkisen sektorin vanhuspalveluista ja kulttuuritoimesta, kolmannen sektorin vapaaehtoistyöstä sekä palvelutuotannosta, taiteilijoista ja yksityisen sektorin yritysistä sekä alueen ammattikorkeakouluista ja Socomin edustajat toimivat työpajojen vetäjinä.

Esimerkkinä työpajan tuotoksista on alla oleva, ammattikorkeakoulun näkökulmasta esitetty arvo verkkokartta eli kuvaus siitä, mitä ammattikorkeakoulu voi tarjota ja toisaalta saada toimiessaan yhteistyökumppanina tässä toimijaverkostossa.

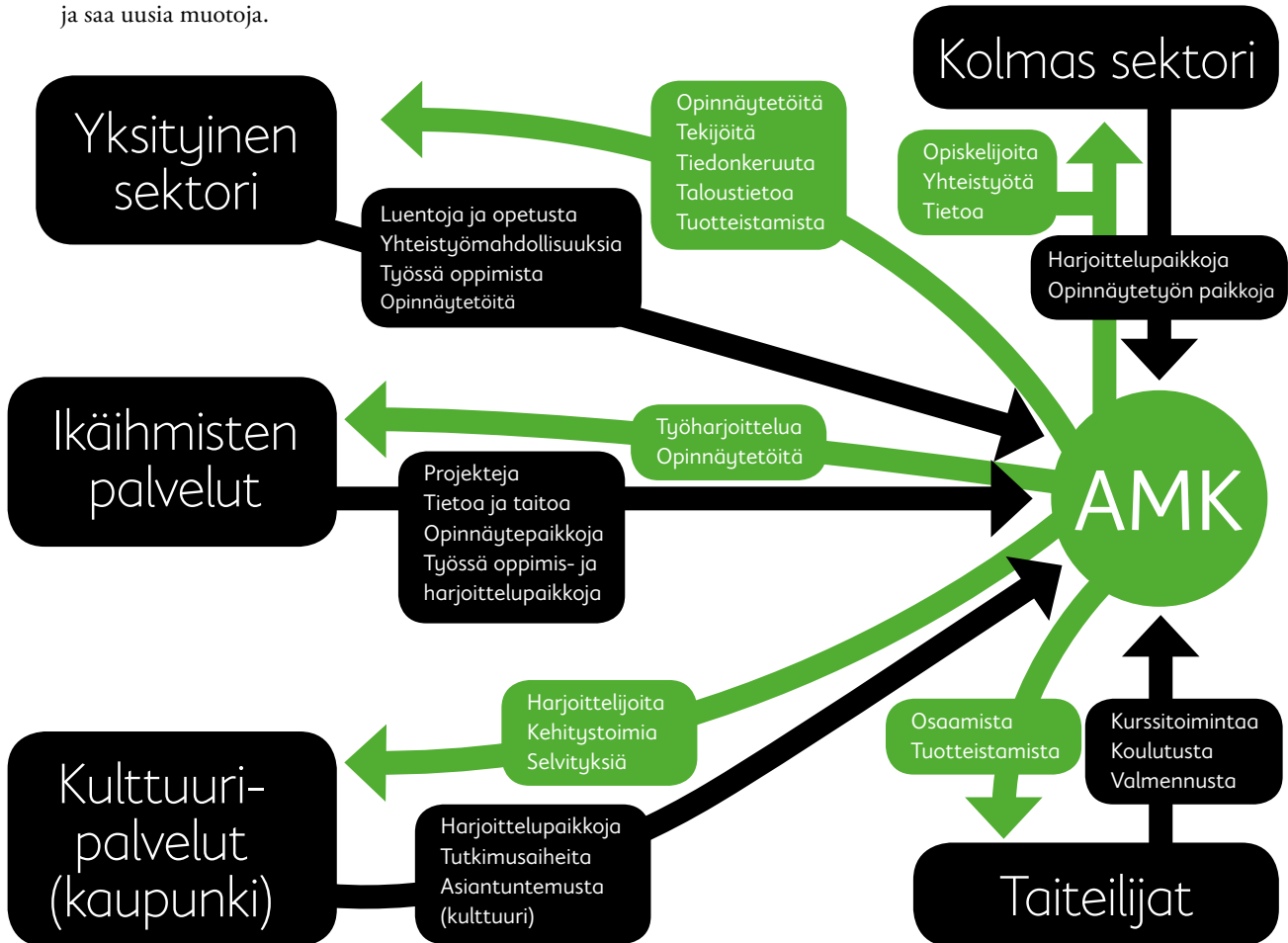
” Yhteistyö on vahvistunut kumppanuudeksi.

Työpajatyoşkentelyä yhteistyöstä saatavien hyötyjen näkyväksi tekemiseksi, kuvassa etualalla Kymenlaakson ammattikorkeakoulun geronomiopiskelijät Sanna Koral ja Marika Myöhänen.

Yhteistyö ja kumppanuus Kymenlaakson ammattikorkeakoulun ja käytännön tasolla tutkimuspäälliköiden, opettajien ja opiskelijoiden kanssa on ollut antoisaa. Uskon, että tässä taloudellisten resurssien niukkuuden ja suurien, rakenteellisten muutosten ajassa tarve toimialarajoja rikkovalle yhteistyölle ja kumppanuudelle vain vahvistuu ja saa uusia muotoja.

Yhteistyön nykytilan arvoverkko ammattikorkeakoulujen näkökulmasta Paletti-hankkeen toimijaverkostossa.

HYVINVOINTI- JA LIIKETOIMINTAPALVELUT...
TYÖELÄMÄKUMPPANINA

TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ – JATKUVAA VUOROVAIKUTUSTA JA KEHITTÄMISTÄ

HETA VILÉN, YRITYSYHTEISTYÖSUUNNITTELIJA, HETA.VILEN@KYAMK.FI

Ammattikorkeakoulun ja muun työelämän yhteistyötä kuvataan usein kohtalokysymyksenä ammattikorkeakouluille. Ilman työelämäyhteistyötä ja yhteyttä ammattikorkeakoulu ei erotu riittävästi muusta korkeakouluopetuksesta ammattikorkeakoululle asetettujen tavoitteiden ja roolin mukaisesti.

Perinteisen yhteistyömuotojen kuten harjoittelun ja opinnäytetöiden lisäksi yhteistyötä tehdään entistä monipuolisemmasta näkökulmasta. Työelämän tarpeita ja vaatimuksia on haasteellista omaksua ilman tiivistä yhteyttä ja yhteistyötä.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu tekee ja kehittää työelämäyhteistyötä erilaisissa konteksteissa. Kuvaan tässä artikkelissa yhteistyömuotoja ja niihin liittyviä vastuita, veloituksia, odotuksia sekä lisäarvoa työelämälle.

Harjoittelu on keskeinen osa ammattikorkeakoulututkintoa

Harjoittelua on kaikilla koulutusaloilla ja kaikissa ammattikorkeakoulututkinnoissa. Harjoittelu on ammattikorkeakoulussa aina ohjattua. Harjoittelun ohjauksen vähimmäisvaatimuksena on, että opiskelija kokee saavansa ohjausta sitä tarvitessaan. Ohjauksen tavoitteena on opiskelijan oppiminen ja ammatillisen kasvun tukeminen.

Ohjaus toteutuu yhteistyössä opiskelijan, harjoittelupaikan ja ammattikorkeakoulun nimetyn ohjaajan kesken. Ohjausta tapahtuu koko harjoitteluprosessin ajan: ennen harjoitteluun lähtöä, sen aikana ja jälkeen.

Ammattikorkeakoulututkintoihin kuuluu noin viiden kuukauden pakollinen työharjoittelu, joka voi jakautua perus- ja syventävään harjoitteluun, mutta voidaan tehdä myös yhtäjaksoisesti jos tehtävät ovat riittävän vaativia. Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Harjoittelu syventää opiskelijan taitoja, valmentaa alan työtehtäviin sekä tukee ja täydentää koulutusohjelman mukaista opiskelua. Harjoittelu tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden osallistua alan kehittämistarpeiden tunnistamiseen ja analysoimiseen.

Jotta harjoittelu onnistuisi, kaikkia tyydyttävällä tavalla ennen harjoittelua on hyvä käydä läpi osapuolien odotukset, suunniteltu tehtäväkuva ja harjoittelupaikan työkuultuuri. Korkeakouluharjoittelijalla voi olla hyvinkin vähäinen kokemus työelämästä, jolloin mitä selvemmin asiat ovat harjoittelijalle kerrottu ennen harjoittelun alkua, sitä varmemmin yhteistyö on sujuvaa ja mutkatonta.

Harjoittelusta tehdään aina harjoittelusopimus, missä määritellään tehtävät, aika sekä nimerään yhteyshenkilöt. Harjoittelu voi olla myös työsuhte jolloin harjoittelijan kanssa solmitaan työsuopimus. Harjoittelusopimuksen allekirjoittaa harjoittelupaikan yhteyshenkilö, opiskelija

sekä korkeakoulun harjoitteluohjaaja. Harjoittelun jälkeen opiskelija laatii harjoittelustaan raportin.

Opinnäytetyö osoittaa opiskelijan ammattilisen kasvun

Jokaisen ammattikorkeakoulututkintoa suorittavan opiskelijan opintoihin kuuluu opinnäytetyö. Opinnäytetyöt tehdään pääsääntöisesti yrityksille tai yhteisöille. Opinnäytetyö voi olla yksittäinen työ tai osa suurempaa projektia. Työ on laajuudeltaan 15 opintopistettä, joka vastaa noin kolmen kuukauden kokopäivätyötä.

Opinnäytetyöt voivat liittyä esimerkiksi tuote-, järjestelmä-, palvelu-, organisaatio- tai menetelmäkehitykseen. Opinnäytetyön aiheena voi olla myös esimerkiksi julkaisun sisällön tai ulkoasun suunnittelu tai vaikkapa tapahtuman toteutus, joka vaihtelee koulutusalaista, aiheesta ja tilaajan tarpeesta riippuen. Opinnäytetyö voi olla joko tutkimuslähtöinen tai toiminnallinen kehittämistehtävä.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvässä käytännön asiantuntijatehtävässä. Työn tekeminen ajoittuu pääsääntöisesti opintojen loppupuolelle.

Opinnäytetyöt ovat erinomainen väylä siirtää osaamista ammattikorkeakoulusta työelämään ja myös työelämästä ammattikorkeakouluun päin. Opinnäytetyöllä on ohjaaja ammattikorkeakoulussa ja tämän lisäksi opinnäytetyön tekemistä ohjataan tilaajataholta eli työelämästä.

Opinnäytetyöstä tehdään oppinäytetyösopimus, jossa sovitaan opinnäytetyön aiheesta ja valmistumisajan-

kohdasta. Työelämälle tehtäviä opinnäytetöiden pyritään hankkeistamaan.

Hankeistettuja opinnäytetöitä ovat työt, joissa täyttyy vähintään yksi seuraavista kriteereistä: opinnäytetyöstä maksetaan opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle korvaus, opinnäytetyöllä on yrityksen puolelta ohjaaja ja/tai yritys sitoutuu käyttämään opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan.

Opetuksen yhteistyöprojektit yhteistä kehittämistä

Korkeakoulujen arviointineuvosto nosti Kymenlaakson ammattikorkeakoulun Oppimisen ja osaamisen ekosysteemimallin eli LCCE[®]-toimintamallin mukaisen yritysyrityksen kansallisesti hyväksi käytännöksi. LCCE[®]-toimintamallissa opiskelija, työelämä ja oppilaitos tekevät tiivistä yhteistyötä. Toimintamallissa opetus on avattu työelämän konkreettisille kehitystehtäville. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että opintojaksoihin on teoreettisten opintojen lisäksi yhdistetty työelämästä tulleita kehittämistehtäviä, jotka palvelevat sekä opiskelijan oppimista että alueen organisaatioita. Tämän toimintamallin kautta ammattikorkeakoulu saa ajantasaista tietoa työelämästä – korkeakoulu ja sen henkilöstö saavat uutta osaamista.

Kehittämistehtävä voi olla yksittäinen toimeksianto tietyn organisaation tarpeelle, mutta se voi myös olla laajempi kokonaisuus, jossa on useita erialojen opiskelijoita saman asian parissa, kuten tässä julkaisussa kuvattu ”*Senioreiden Subinat- tapahtuma*”.

Tilaaajalta yhteistyöprojekti vaatii tiivistä yhteistyötä sekä riittävän väljää aikataulua. Korkeakouluopetuksen yhteistyöprojektit eivät ole tilaustöitä vaan enemmän yhteistä

kehittämistä ja kehittymistä. Puhutaankin paljon käyttäjä-lähtöisyydestä. Käyttäjälähtöisellä toimintamallilla kaikki käyttäjät ovat tasavertaisia kehittäjiä. Työelämäedustajat, opiskelijat ja ammattikorkeakoulun henkilöstö yhdessä osallistuvat toiminnan ja tehtävän suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Kaikki toimijat saattavat olla ajoittain ohjaajia, kehittäjiä, ideoijia ja toteuttajia.

Oppiminen työelämässä

Harjoittelua lukuun ottamatta yläkuvatut yhteistyömallit toteutetaan pääsääntöisesti ammattikorkeakoulun sisällä sekä ne kaikki sisältyvät opiskelijan opintosuunnitelmiin. Korkeakouluopiskelijoista suuri osa käy työssä opintojen ohella – on herätty miettimään miten työelämässä saatu oppi voidaan tunnistaa ja tunnustaa osaksi ammattikorkeakoulu tutkintoa. Toimintamallina on työn oppinollistaminen, duunipisteet!

Työn oppinollistaminen on tapa opiskella, jossa tutkinnossa edellytettävää osaamista hankitaan tekemällä työtä, joka palvelee työssä käyvän opiskelijan ammatillista kehittymistä ja tutkintoon valmistumista. Työn oppinollistaminen on opiskelijan reaaliaikaisesti tekemän työn muuttamista opiskelijan opintosuorituksiksi.

Oppilaitoksen järjestämään koulutukseen, opintokokonaisuuksiin tuodaan osaamista, joka on hankittu työpaikoilla, joko työtä tekemällä tai työpaikkojen koulutuksissa. Opintosuunnitelmien asettamia tavoitteita verrataan työssä savutettuun osaamisen ja arvioidaan opintojakson kriteerien mukaisesti.

Duunipisteet, oppinollistaminen ei tarkoita automaattista työssä käynnin hyväksi lukua opiskelijalle vaan vaatii kaikilta kolmelta osapuolelta yhteistyötä: opiskelijan,

korkeakoulun ja työelämän. Opiskelijan tulee tuntea hyvin opintokokonaisuudet ja niiden sisällölliset vaatimukset sekä osata tunnistaa ja todentaa työssä saavuttamansa osaaminen.

Työelämältä vaaditaan ymmärrystä oppinollistamisen tarkoituksesta ja tarpeesta sekä opiskelijan opintojaksojen tavoitteista ja arviointikriteereistä. Työpaikalla tulee olla mahdollisuuksia ja taitoja työn ja työssä oppimisen ohjaamiseen sekä mahdollisuuksia ja kykyjä osaamisen arviointiin opiskelijan kanssa.

Oppinollistaminen voi olla myös työelämälähtöistä, jolloin elinkeinoelämän tai julkisen sektorin organisaatiot voivat räättälöidä yhdessä ammattikorkeakoulun kanssa työntekijöilleen työtehtävien kautta opintopolun, joka tähtää AMK-tutkinnon suorittamiseen työpaikkapainotteisesti.

Mahdollisuuksien viidakko

Yllä kuvatut esimerkit kuvaavat opetuksen yhteistyötä ammattikorkeakoulussa. Tämän lisäksi korkeakoulu tekee ja tukee aluetta erilaisten tutkimus – kehitys ja innovaatio hankkeiden avulla tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Uudelle yhteistyökumppanille voi olla haastavaa löytää ja määritellä oikean tahon ja oikea henkilön korkeakoulusta. Tähän Kymenlaakson ammattikorkeakoulu vastaa, että me kaikki olemme oikeita henkilöitä ja valmiita tekemään ja etsimään parhaan mahdollisen tavan yhteistyölle. Teemme työtä alueen elinvoimaisuuden eteen kaikilla sektoreillamme yhdessä elinkeinoelämän kanssa. Kasvetaan vahvaksi yhdessä!

TASAVALLAN PRESIDENTIN KANSLIAN ARVOKALUSTEIDEN KUNNOSTUS OPETUSPROJEKTINA

JARI-PEKKA MUOTIO, PT-TUNTIOPETTAJA, JARI-PEKKA.MUOTIO@KYAMK.FI

Syysloman alkaessa syksyllä 2013 yritysyhteistyösuunnittelija Heta Vilén sai yhteydenoton tasavallan presidentin kansliasta koskien linnan kalusteiden kunnostusta.

Yhteydenotto aiheutti pikaisen suunnittelun miten restauroinnin koulutuksessa voisimme vastata tähän toimeksiantoon tietäen, että projektissa tulisi melkoinen kiire opetukseen sisällytettynä. Pääosin kevään 2014 opetukseen oli jo varauduttu kohteiden osalta. Opin näytetyöt ja projektit olivat opiskelijoilla jo valittuina ja suunniteltuina. Joitain opintojaksoja oli vielä mahdollisuus hyödyntää samoin kuin käyttää työhön myös harjoittelijaa kesän aikana.

Presidentinlinnan kunnostustyöt olivat alkaneet tammi-kuussa 2013, ja yhtenä kunnostusurakan osana myös osa kalusteista oli päätetty restauroida. Kalusteiden tulee olla valmiina lokakuun alussa 2014, jotta Presidentinlinnan Itsenäisyyspäivän juhlavieraat voidaan ottaa vastaan joulukuussa. Kalusteita oli jo aikaisemmin kilpailutettu useammassa erässä julkisista hankinnoista ilmoittavassa Hilma-tietokannassa, ja mukana on alun toistakymmentä restaurointi- ja konservointiyritystä. Kalusteiden restauroinnissa on mukana kaksi oppilaitosta: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja Teuvan ammatillinen kurssikeskus TEAK.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun restauroinnin koulutukselle tarjoutui näin ollen erittäin hyvä näytön paikka restauroida valtakunnan ykköstitilan kalusteita. Opettajat Diego Carlozzo ja Jari-Pekka Muotio tutustuivat kalusteiden kuntoon tarkemmin ja lopulta kalusteiden määräksi valikoitui 17 kpl, sisältäen 3 pöytää, pelipöydän, taburetin, yhden sohvan ja 11 tuolia.

Ammattikorkeakoululle tulleet esineet ovat pietarilaisia ja kotimaisia 1800-luvun empirekalusteita. Presidentinlinnan 200-vuotisesta rakennushistoriasta ja erityisesti sen sisustuksessa tehdyistä muutoksista on väitellyt FT Jukka Relas. Hänen väitöskirjastaan ”*Valta, tyyli ja tila – Keisarien ja presidenttien residenssi Helsingissä 1837–1940*” (Power, style and space. Emperors’ and Presidents’ residence in Helsinki 1837–1940) selviävät tarkemmin kalusteiden tyyli- ja esinehistorialliset tiedot. Rakennuksen ja esineistön lisäksi Relas on tutkinut Presidentinlinnan taidekokoelmaa.

Kalusteiden restaurointi

Kalusteille oli tehty alustava kuntoarvio, jonka perusteella työt olisi tehtävä mahdollisesti restauroinnin yhteydessä löytyvin lisätöin. Kalusteiden kunnostamiselle oli myös annettu arvokalusteiden kunnostusselostus, joka sisältää yleisimmän konservointi- ja restaurointiohjeistuksen työlle. Kalusteet tuli dokumentoida ennen työn aloittamista,

Johanna Ali-Hokka puhdistamassa pelipöydän messinkikoristeita.

Yksityiskohta tuolin koristeesta uv-valossa, shellakka-käsittely näkyy hyvin.

Re12 ryhmän opiskelijoita tuolien viimeistelyssä.

Opiskelijat voivat olla ylpeitä päästessään toteuttamaan yhtenä osatekijänä Presidentinlinnan kunnostusurakkaa.

samoin kuin kaikki työvaiheet aina valmiiseen lopputulokseen saakka. Aikaisempia restaurointitoimenpiteitä ei ole tiettävästi dokumentoitu, tämä on tuonut joitain osin esineissä yllätyksiä ja ongelmia. Kunnostustyön tavoitteena on kalusteiden luonteen ja ominaispiirteiden säilyttäminen, mistä johtuen vanhoihin ja arvokkaisiin kalusteisiin kohdistuvien toimenpiteiden on perustuttava mahdollisuuksien mukaan alkuperäisiin tai alkuperäisen kaltaisiin työmenetelmiin ja käsittelyaineisiin. Tietyiltä osin alkuperäisiä materiaaleja ei aikaisemmissa kunnostuksissa ollut kuitenkaan käytetty, erityisesti pöytäpintojen lakkauksissa oli käytetty modernimpia materiaaleja, kuten esimerkiksi alkydilakkoja. Alkuperäisiä verhoiluja ei juuri ollut säilynyt, joitain kerroksia alkuperäisestä verhoilusta ja fragmentteja pintakankaista löytyi.

Vaurioitaan esineet sisälsivät tyypillisiä oman aikakautensa esineisiin verrattavia vaurioita. Pääosin esineet olivat pähkinäviilutettuja, joten viilujen kiinnitystä, täydentämistä ja retusointia täytyi tehdä. Rakenteet olivat pääosin kunnossa, muutamien esineiden liitoksia täytyi liimata uudelleen kalaliimalla. Koristeosia puuttui, ja niitä tehtiin uudelleen sekä täydennettiin puusta, messingistä ja epoksihartsista. Pintakäsittelyksi kaikkiin kalusteisiin tuli ranskalainen pulceraus.

Kalusteiden kunnostajat

Kalusteiden restauroinnista vastasivat pääosin RE11 ja RE12 -ryhmien opiskelijat opettajien Diego Carlozzo ja Jari-Pekka Muotio ohjauksessa. Suurimman osan restauroinneista tekivät kesällä 2014 työharjoitteluna restauroinnin opiskelijat Johanna Ali-Hokka ja Heidi Kero. Kalusteille tehtiin alustavat restaurointi- ja konservointisuunnitelmat sekä kustannusarviot valokuvien perusteella RE12:sta Projektiosaaminen-opintojaksossa (5 op). RE11-ryhmän Projektio -opintojaksolla (10 op) osa kalusteista dokumentoitiin ja tehtiin tarkemmat restaurointisuunnitelmat maaliskuussa. Ryhmä jatkoi esineiden restaurointia syyskuussa Vaihtoehtoiset ammattiopinnot-opintojaksossa (12 op). RE12 aloitti myös osan tuolien dokumentoinnista ja restauroinnista Restaurointimenetelmät-opintojaksossa (10 op) huhtikuussa, ja jatkoivat tuolit sekä osan pöydistä valmiiksi Restaurointiprosessin hallinta -opintojaksossa (10 op) syyskuussa 2014.

Työn lopputulos

Lokakuun lähestyessä kalusteille tehdään viimeisiä pintakäsittelyjä ja projekti alkaa valmistua. Projektista opiskelijat ovat saaneet monipuolisen käytännönläheisen opin ja voivat olla ylpeitä päästessään toteuttamaan yhtenä osatekijänä Presidentinlinnan kunnostusurakkaa. Opetuksen toteutuksena projekti ei poikennut normaalista muutoin kuin kohteen erityisyyden osalta. Aikataulun tiukkuus aiheuttaa tietenkin aina kovat paineet, mikä on todellisuutta myös tulevassa työelämässä. Lopputulokseen kaikki tekijät voivat olla ylpeitä, kuten myös siitä, että ovat mukana tällaisessa projektissa.

YRITTÄMISEN JA YHTEISTYÖN ILOA

SANNA HEIMONEN, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ, SANNA.HEIMONEN@KYAMK.FI
 SINI TAIMELA, PT, TUNTIOPETTAJA, SINI.TAIMELA@KYAMK.FI
 SANDRA PEKKALIN, TRADENOMIOPISKELIJA, SANDRA.PEKKALIN@STUDENT.KYAMK.FI

Kuvaamme tässä artikkelissa yhteistyön rakentumista, mahdollisuuksia ja haasteita Yrittämisen ILO -tapahtumakokonaisuuden toteuttamiseksi yhden harjoittelijan ja kahden projektipäällikön näkökulmasta.

Yhteistyön ILOa

SANNA HEIMONEN JA SINI TAIMELA

Kaikki lähti liikkeelle vuonna 2012, kun Uutta Elinvoimaa ja Protomo -hankkeet tekivät yhteistyötä yrittäjyyden edistämiseksi Kymenlaaksossa. Siinä syntyi idea järjestää tapahtuma, jonka tavoitteena olisi nostaa arvostusta yrittäjyyttä kohtaan sekä tuoda esiin eri yrittäjyyden vaihtoehtoja. Ensimmäinen Yrittämisen ILO -tapahtuma järjestettiin vuonna 2013 yhteistyössä Pohjois-Kymenlaaksossa toimivien toimijoiden kesken. Vetovastuu oli silloin Kouvolan Innovationilla. Vuoden 2014 tapahtumakokonaisuudesta vastasi Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, koordinoijana Uutta Elinvoimaa -hanke. Hanke lähinnä kokosi toimijat yhteen, mutta itse työn tekivät opiskelijat. Lea Innanen teki kaikkea mahdollista myynnistä laskutuksen kokoamiseen, Sandra Pekkalin viestintää ja Anastasia Dzgoeva vastasi graafisesta puolesta.

Iso rooli kokonaisuuden onnistumisessa on yhteistyöllä eri toimijoiden välillä, ja toimijoita onneksi riitti. Kaikkiaan kymmenen eri tahoja ja lisäksi hankkeita ja yrittäjiä sekä yrittäjyyshenkisiä ihmisiä oli mukana tekemässä

Yrittämisen ILO -tapahtumakokonaisuutta. Vuonna 2014 mukaan tuli useampi toimija kuin vuonna 2013 ja kokonaisuus laajeni koko Kymenlaaksoa koskevaksi, vaikka tapahtuma järjestettiin Kuusankoskitalolla Kouvolassa.

Iso toimijajoukko toki asettaa myös haasteita, mutta ne on tehty ratkottavaksi, ja jos jotain niin yhteistyötä tässäkin maakunnassa tarvitaan. Olemme iloisia kokonaisuudesta ja siitä, että niin isolla toimijajoukolla saimme tämän aikaiseksi.

Yrittämisen ILO -iltajuhlan suunnittelu toteutettiin opiskelijatyönä osallistavalla Living Lab -menetelmällä. Living Lab tarkoittaa käyttäjälähtöisen innovoinnin ympäristöä, jota toteutetaan usein käytännössä suunnittelijoiden ja käyttäjien yhteisissä työpajoissa. Tavoitteena on, että käyttäjät pääsevät yhdessä suunnittelijoiden tai asiantuntijoiden kanssa rakentamaan itsensä näköistä ja omia tarpeitaan palvelevaa tuotetta tai palvelua. Yrittämisen ILO:n iltajuhlan Living Lab-pajoissa suunnittelijoina toimivat designerstylisti-opiskelijat Nanna, Salla ja Veera, ja käyttäjinä Kymen Yrittäjien paikallisyhdistysten jäseniä. Mukana pajoissa oli myös Kyamkin henkilökuntaa tilaisuutta rahoittavista hankkeista sekä tapahtumajärjestelyissä harjoitteluaan suorittava Kyamkin liiketalouden opiskelija Sandra.

Pajat toteutettiin Viiraamolla ja Kyamkin tiloissa Kouvolassa keväällä 2014. Pajoissa suunniteltiin tilaisuuden luonne, valittiin juhlapaikka ja esiintyjät, ideoitiin ja valittiin ruokalistaa sekä luonnosteltiin tyyliä. Mukana oli aina ryhmä yrittäjiä Pyhtään, Kuusankosken, Kouvolan,

Valkealan, Jaalan, Elimäen ja Iitin Yrittäjistä, riippuen kunkin omista aikatauluista ja pajan aihepiiristä. Pajoissa tunnelma vaihteli innostuneesta kriittiseen ja vakavasta keskustelusta hillittömään vitsailuun. Paitsi että saimme luoduksi upean Yrittäjänpäivän iltajuhlan, tutustuimme toisiimme ja rakensimme ymmärrystä toisiamme kohtaan; millaista osaamista kenelläkin on, mitä kukakin arvostaa ja mitä ei, sekä millaisissa asioissa meillä on yhteisiä tavoitteita ja missä taas ei. Ymmärryksen syventämiseksi kävimme vielä erikseen tapaamassa Kymen Yrittäjien paikallisyhdistyksiä, myös niitä jotka eivät osallistuneet iltajuhlan suunnitteluun. Näin meillä on paremmat eväät rakentaa ja kehittää yhteistyötä myös tulevaisuudessa.

Harjoittelun ILOa

SANDRA PEKKALIN

Kaikki alkoi helmikuussa saamastani sähköpostista, jossa etsittiin harjoittelijoita Yrittämisen ILO -tapahtumaan. Koska itseltäni puuttui vielä syventävä harjoittelu ja olen aina ollut kiinnostunut tapahtumien järjestämisestä, päätin kokeilla onneani ja ortaa yhteyttä. Sen jälkeen asiat lähtivät rullaamaan eteenpäin ja pian huomasin, että minulla olikin yhtäkkiä sekä harjoittelupaikka, että opinäytetyön aihe. Saisin siis suorittaa harjoitteluni itselleni kaikkein mieluisimmissa tehtävissä: olemalla mukana tapahtuman järjestämisessä. Sain tästä myös opinäytetyölleni kiinnostavan aiheen.

Aloittaessani harjoitteluni, tapahtuma oli vielä hyvin alkutekijöissä. Lähes kaikki oli vielä epäselvää paitsi minulle, myös muille mukana olleille. Maaliskuun alussa osallistuin ensimmäiseen kokoukseeni Viiraamossa. Paikka oli minulle täysin vieras, ja eksytyäni ensin jonkinlaiseen

varastoon, minut ohjattiin ystävällisesti oikeaan kokoukseen. Lähes kaikki muut kokoukseen osallistuneet olivat minulle tuntemattomia ja aivan oudoista yhdistyksistä ja yrityksistä. Kokous sujui muistiinpanoja kiireesti rustaten ja kotona kirjoitin ensimmäisen muistioni.

Siitä kaikki sitten lähti etenemään. Alun suunnittelu- kokousten jälkeen alkoi tapahtua vauhdilla. Esiintyjää kyseltiin ja varmistettiin. Aluksi suunniteltu painettu lehti vaihtui loppujen lopuksi sähköiseen. Yhteistyökumppanuuksia ja messupaikkoja alettiin myydä. Ohjelmaa mietittiin ja tapahtuma alkoi muotoutua. Itse seurasin tätä kaikkea vierestä ja kirjoitin vauhdilla ylös. Alun epäselvyys ja epätietoisuus alkoi muuttua toimivaksi kokonaisuudeksi.

Asiat muuttuivat moneen kertaan, kuten tapahtumien kanssa tapana on, mutta lopulta kaikki alkoi selkiintyä. Itseäni tosin jäi hieman harmittamaan, ettemme saaneet ketään julkkiskokkia mukaan tapahtumaan. Tomi Björck olisi varmasti ollut loistava lisä tapahtumaan niin sisällöllisesti kuin visuaalisestikin. Myös maku-teema olisi tullut esiin esiintyjissä. Duudoneitakin harkittiin puhujiksi, mutta he eivät päässeet. Sen sijaan tapahtumaan saatiin vuoden 2012 kauppakamarilainen Pirjo Airaksinen ja yliluonnollisiin ilmiöihin perehtynyt tohtori ja valmentaja Ilkka Virolainen, sekä toimittaja Sami Kuusela, alias hupparihörhö. Niin, ja siitä visuaalisuudesta vastasi taiteilija ja suunnittelija, Ivana Helsingin maailmaa valloittanut Paola Suhonen, jonka suunnittelemaa printtiä löytyy muuten myös minun muistiinpanovihkoni kansista.

Tapahtumaan saatiin siis varsin nimekkäitä esiintyjä. Mutta yksin he eivät riittäneet, vaan tarvittiin muutakin ohjelmaa, joka rakentui hiljakseen kokous kokoukselta. Lopulta tarjottimella oli kattava kokonaisuus monipuol-

Herkullisia vohveileita Kouvolan aikuiskoulutus-
keskuksen vohvelibaarista.
Kuvaaja: Petri Hurme

lista ohjelmaa, josta mielestäni löytyi hyviä tärppejä niin jo yrittäjänä toimiville, kuin yrittäjyyttä vasta harkitseville. Myös maku-teema näkyi tapahtumassa. Kuusankoskitalon pihalle oli pystytetty vohvelibaari, josta sai niin makeita kuin suolaisiakin herkkuja. Myös näytteilleasettajilla oli useilla tarjottavanaan jotakin karkeista omenoihin ja näkkäristä Kouvolan Lakritsiin. Teemaa oli tuotu esiin myös muussa ohjelmassa, muun muassa Kymenlaakso Arenalla keskusteltiin paikallisista mauista.

Tietysti harjoitteluni työtehtäviin kuului muutakin kuin muistioiden kirjoittamista. Koska opiskelen viestintään suuntautuneesti johdon assistentiksi, hoidin tapahtuman viestinnällisiä tehtäviä. Muistioiden lisäksi kirjoitin muun muassa mediatiedotteita ja tapahtuman juontoja sekä päivitin Yrittämisen ILO:n nettisivuja ja Facebook-profilia. Mielestäni työtehtäväni olivat juuri sitä mitä olin harjoittelutani hakenut ja täydensivät hyvin koulussa jo oppimaani.

Yrittämisen ILO -tapahtuman lisäksi osallistuin myös iltajuhlan suunnittelukokouksiin, joten pääsin seuraamaan molempien tapahtumien edistymistä eturivistä. Iltajuhlaa järjestivät koulumme designer-stylisti -opiskelijat ja suunnittelussa käytettiin Living lab -menetelmää, eli kokouksissa oli mukana myös tapahtuman kohderyhmän edustajia, eli yrittäjiä. Menetelmävalinnan tarkoituksena oli saada yrittäjien iltajuhlasta sellainen kuin he haluavat ja oikeasti yrittäjien näköinen. Kokoukset etenivät pääosin positiivisessa tunnelmassa, tietysti kun mielipiteitä on monia, ei yhteen törmäyksiltäkään voinut välttyä. Kokonaisuudessaan opiskelijakollegani selviytyivät kuitenkin erinomaisesti urakastaan ja iltajuhla oli mielestäni hyvin onnistunut. Ruoka oli juuri niin herkullista kuin saattoi odottaakin ja ihmiset vaikuttivat todella viihtyvän.

Loppujen lopuksi olen iloinen, että päätin silloin helmikuussa vastata saamaani sähköpostiin ja suorittaa harjoitteluni Yrittämisen ILO -tapahtuman parissa. Kuluneeseen kahdeksaan kuukauteen mahtuu paljon kiinnostavia työtehtäviä, joista opin uutta, sain uusia tuttavuuksia sekä uusia hienoja kokemuksia. Vaikka vastoinkäymisiltä ei välttytty, niistä selvittiin, ja lopputuloksena oli onnistunut yrittäjän päivän tapahtumakokonaisuus. Kaiken kaikkiaan viihdyin tällaisissa tehtävissä ja koin todellakin harjoittelun iloa.

Yhteistyö syntyy yhdessä tekemällä.

Vetovoimainen Kymenlaakso -hankkeessa rakennamme maakunnan yhteistä tahtoa, toimintamallia sekä toteutus-suunnitelmaa vetovoiman kehittämiseksi. Hanke kestää vuoden 2014 ja sitä rahoittaa Kymenlaakson liitto (EAKR). Mukana toiminnassa ja rahoituksessa ovat Kymenlin lisäksi elinkeinoyhtiöt Kinno ja Cursor, ammatilliset kouluttajat Ekami, KSAO ja Aikuiskoulutuskeskus Kouvola, sekä Kouvolan kaupunki ja Iitin kunta.

Uutta Elinvoimaa -hankkeen tavoitteena on 10 uutta yrittäjää ja 20 uutta työpaikkaa sekä nostaa yrittäjyysmyönteisyyttä Kymenlaaksossa. Hankeaika on 1.4.2012–31.12.2014 ja sitä rahoittavat Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Manner-Suomen ESR-ohjelma, Kouvolan kaupunki ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Projektin päätoteuttaja on Kymenlaakson ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajana Kouvolan seudun ammattiopisto / Kouvolan kaupunki.

HYVÄN TUULEN PALVELU – TERVEYSKIOSKI KOTKAN HYVINVOINNIN EDISTÄJÄNÄ

JUHANI PEKKOLA, DOSENTTI, JUHANI.PEKKOLA@KYAMK.FI

Terveydenhuolto on rakenteellisten haasteiden edessä, sillä väestön vanheneminen lisää terveyspalvelujen tarvetta.

OECD:n arvioiden mukaan terveydenhuollon henkilökunnan kysyntä lisääntyy vuoteen 2050 mennessä 2,5 tai jopa kolminkertaiseksi ja kustannukset kasvavat absoluuttisesti ja suhteessa BKT:hen. Samaan aikaan huoltosuhte heikkenee eli työssä käyvien ja muiden väestönsosien välinen suhde muuttuu epäedullisemmaksi ilman, että käännettä olisi näkyvissä. Kuntien ja valtion talouden kannalta tämä merkitsee käytännössä sitä, että veronmaksajien määrä vähenee palvelutarpeiden kasvaessa.

Huoltosuhteen heikkenemiseen liittyy kolme merkittävää asiaa. Yksi on työikäisen väestön väheneminen, joka ilmenee suurena eläköitymisenä – myös terveydenhuollossa. Parhailaankaan koulutettavien hoitajien määrä ei vastaa eläkepoistumaa. Toinen on työssä käyvien veronmaksajien määrän absoluuttinen ja suhteellinen väheneminen. Tämä merkitsee julkisten menojen rahoitusohjan rapautumisesta. Kolmanneksi 1970-luvun alusta alkaen vallinneen liian alhaisen syntyvyyden seurauksena olemme ajautuneet krooniseen väestön vähenemisen kuriin, joka vuosi vuodelta pahentaa tilannetta. Tämä taloudellisesti-sosiaalinen kestävyysongelma haastaa kasvun ja hyvinvointiyhteiskunnan perustan sillä vanhenemisen kompensoivaa tuottavuus- tai työllisyyden kasvua ei ole

näköpiirissä. Tilanne kulminoituu muun muassa terveydenhuollosta vastaavien kuntien kohdalla.

Yksi mahdollisuus hyvinvointivaltion ja sen terveyspalveluiden ylläpidossa ovat terveydenhuollon kehittämistoimet voimavarojen käytön ja palveluiden laadun optimoimiseksi. Terveyskioski on eräs nk. matalan kynnyksen malleista, jossa laadukkaan, joustavan toiminnan keinoin vältetään raskaammin järjestettyä palvelua. Asiakas voi saapua terveydenhoitajien tuottamaan palveluun ilman ajanvarausta asuinpaikasta riippumatta.

Kotkan kaupunki sopi Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa terveystieteiden kokeiluvaiheen arvioinnista vuosina 2011–2012. Hankkeella oli myös valtakunnallista merkitystä, sillä muun muassa Sitra oli kiinnostunut tulevaisuuden terveydenhuollon organisoinnista.

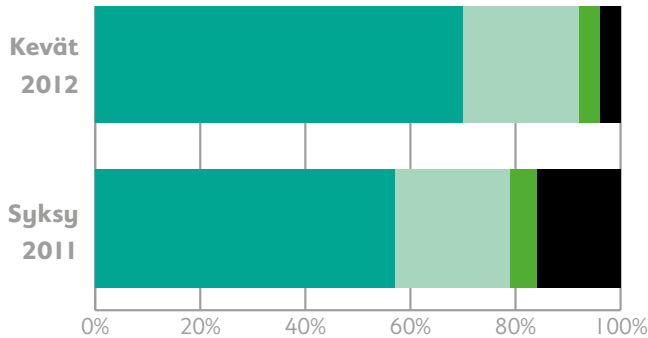
Terveyskioskin toimintaa selvitettiin asiakaskyselyn, avainhenkilöiden haastattelujen ja tilastojen valossa. Kyamk:n tutkimusraportti: ”Hyvän tuulen palvelu – Kotkan terveystieteiden kokeiluvaiheen arvioinnista vuosina 2011–2012. Hankkeella oli myös valtakunnallista merkitystä, sillä muun muassa Sitra oli kiinnostunut tulevaisuuden terveydenhuollon organisoinnista.” Terveydenhuollon ammattilaisten arvioiden valossa. Terveystieteiden kokeiluvaiheen arvioinnista vuosina 2011–2012. Hankkeella oli myös valtakunnallista merkitystä, sillä muun muassa Sitra oli kiinnostunut tulevaisuuden terveydenhuollon organisoinnista.

Terveydenhuollon ammattilaisten arvioiden valossa. Terveystieteiden kokeiluvaiheen arvioinnista vuosina 2011–2012. Hankkeella oli myös valtakunnallista merkitystä, sillä muun muassa Sitra oli kiinnostunut tulevaisuuden terveydenhuollon organisoinnista.

nustehokas terveystioski myös helpotti terveystioskusten kuormitusta. Lisäksi se paransi asukkaiden palveluita muun muassa paikkaamalla muutoin kokonaan hakematta jäänyttä apua.

Kyamk pyrkii yhteistyösapuolensa kanssa terveystioskusten kestävään kehittämiseen ja asukkaiden hyvinvoinnin ylläpitoon paitsi koulutuksen myös tutkimus- ja kehittämishankkeiden keinoin.

Terveystioskikäynnin tarkoitus

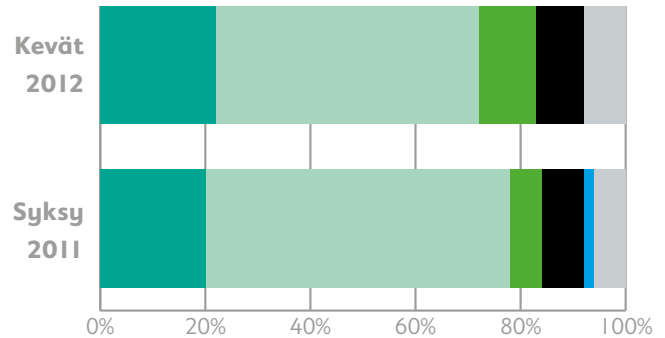

- hoitotoimenpide
- neuvonta tai ohjaus
- keskustelu
- tutustuminen

Mistä saitte tietää terveystioskista?

	Syksy 2011	Kevät 2012
Mediasta	61%	46%
Ystävältä / tuttavalta	16%	15%
Terveystioskuksesta	5%	14%
Asioimalla kauppatioskussa	16%	21%
Jostakin muualta	2%	4%

Missä olisi asioinut, jos terveystioskia ei olisi ollut

- en missään muualla
- th:n / sh:n vastaanotolla
- lääkäriin vastaanotolla
- yksityisellä / työterveydessä
- ensivissa tk:ssa
- en osaa sanoa

LIVING LABIA SENIOREIDEN SUHINOISSA

MERJA NURMI, LEHTORI, MERJA.NURMI@KYAMK.FI

”Se alkoi niin kovin pienestä, ideasta sievästä. Kun tunnilla geroryhmä suunsa avasi ja Mummojen yöstä idean hoksasi. Sitä suurella sydämellä eteenpäin ajamaan ja ympärille tiimiä kasaamaan. Tästä hasusta ideasta tuli siis – Senioreiden suhinat!”

Näin kuvasivat vanhustyön VTIO:n opiskelijat syksyllä 2011 vanhussosiaalityön tunnilla syntyneen ajatuksen kehittymistä senioreille suunnatuksi vuosittaiseksi tapahtumaksi, Senioreiden suhinoiksi.

Alkuperäisenä ajatuksena oli suunnitella Muodin Yön kaltainen, senioreille suunnattu tapahtuma, jossa olisi aikaa ja apua tarjolla tutustua erityisesti iäkkäämmälle väestölle suunnattuihin tuotteisiin. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun vanhustyön koulutuksen liikunta-painotteisuuden hengessä ajatuksena oli myös tuoda esiin senioreille suunnattuja tietoisuuksia liikunnasta, hyvinvoinnista, terveydestä ja harrastusmahdollisuuksista.

Mummojen yö -työnimellä syntyneen ajatuksen tuoteistaminen vuosittaiseksi, Kouvolan ydinkeskusta ry:n kanssa yhteistyössä järjestettäväksi tapahtumaksi, mahdollistui hyödyntämällä opintojakson opettajan Merja Nurmen yhteyksiä Kasarminmäen muiden koulutusalojen opettajiin ja erityisesti yritysyritys-yhteistyösuunnittelija Heta Viléiniin ja hänen kauttaan Kyamkin

yritysyritys-yhteistyökumppaneihin Kouvolassa. Kouvolan ydinkeskusta ry. jäsenliikkeineen innostui heti ajatuksesta ja mukaan suunnitteluun kytkettiin heti alussa Kouvolan ydinkeskustassa toimivat yritykset sekä Kouvolan kaupungin eri toimialat sekä ennen kaikkea tärkeimmät henkilöt, seniorit itse!

Alusta lähtien haluttiin hyödyntää Living Lab -ympäristöä tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa. Seniorit otettiin mukaan suunnitteluprosessiin heti alussa ja käytäjälähtöinen suunnittelu näkyy tapahtumassa esimerkiksi Lab Cafe’ -toimintana, jonka tuloksena syntyi muun muassa tapahtuman lopullinen nimi Senioreiden suhinat. Kasarminmäki Living Lab hankkeen puitteissa Kyamkin opiskelijat kyselivät ensimmäisissä suhinoissa lokakuussa 2012 muun muassa ikäryhmän odotuksista ja tarpeista huonekaluista, vaatteista sekä ulkoilupaikoista.

Kouvolan keskustassa järjestettävissä suhinoissa on muun muassa esiintyjä, muotinäytöksiä, tuote-esittelyjä, luentoja, liikunnanohjausta ja vapaaehtoistoiminnan esittelyä keskustan liikkeissä. Vuosittain suhinoihin osallistuu noin sata opiskelijaa Kyamkin Kasarminmäen kampuksen eri koulutusohjelmista. Kyamkin opiskelijat tekevät tapahtumassa omaan opiskelualaansa liittyviä tehtäviä: he antavat muun muassa terveysneuvontaa lääkärikeskuksessa ja apteekkeissa, pitävät infopistettä Hansa-keskuksessa, vetävät liikuntatuokioita, antavat pukeutumisneuvontaa, organisoivat muotinäytöksiä sekä tuovat tapahtumaan

esimerkiksi kotihoidon ja palvelutalojen asukkaita, jotka muutoin eivät omatoimisesti tapahtumaan pääsisi. Lisäksi tapahtumaan liittyen julkaistaan Kouvolan Sanomien liitteenä ilmestyvä Seniori-Sanommat, jonka sisällön ja ulkoasun tuottavat osaksi Kyamkin opiskelijat.

Senioreiden suhinoiden kehittyminen vuosittaiseksi senioreille suunnatuksi tapahtumaksi on kiinnostava esimerkki LCCE®-oppimiskäytännöstä, jossa yritys yhteistyö ja yhteistyö loppukäyttäjien, senioreiden kanssa on vuorovaikutteista ja integroituu kiinteästi eri koulutusohjelmien opintojaksoihin. Kouvolan Kasarminmäelle on syntynyt pysyvä suhinoiden toimintaympäristö yhteistyökumppaneiden, yritysten, yhteisöjen sekä senioreiden käyttöön (muun muassa senioripooli). Ja kaikki tämä on syntynyt opiskelijaryhmän ideasta, jolle oli olemassa tilaus mutta joka vain odotti LCCE®:n mukaista toiminnan mahdollistamista.

Seniorit otettiin mukaan suunnitteluprosessiin.

HYVINVOINTI- JA LIIKETOIMINTAPALVELUT...

TUTKIMUSTIEDON
TUOTTAJANA JA
SOVELTAJANA

PUU SAIRAALARAKENTAMISESSA

PETRI HEINO, TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ, PETRI.HEINO@KYAMK.FI

Käsittelen tässä artikkelissa puun käyttämistä terveydenhuollon rakentamisessa siten, että se on tilojen ja rakennusten käyttäjien mahdollista huomata. Mitään rajoituksia, rakenteellisia tai määräyksellisiä, ei puun käyttöön sairaalarakennuksen tai hoivarakennuksen runkomateriaalina ole.

Puumateriaalin positiivisia vaikutuksia on tutkittu paljon, onhan se yksi yleisimmistä rakennus-, pinta- ja kaluste-materiaaleista. Puu on funktionaalinen rakennusmateriaali. Se reagoi ympäristönsä muutoksiin, joista tunnetuin on huonetilan kosteuden tasaaminen. Puu on fyysisesti ihmiseen ja ympäristöönsä ja psyykkisesti ihmiseen positiivisesti vaikuttava materiaali. Puu on energiatehokas materiaali. Sisäympäristössä puupinnat tuntuvat lämpimämmiltä kuin kivi- tai metallipinnat. Se mahdollistaa tilan lämpötilan alentamisen parilla asteella, joka vähentää lämmönenergian tarvetta noin 10 %.

Puupinnat vaikuttavat sisäilman kosteuspitoisuuteen varastoimalla ja luovuttamalla kosteutta. Niiden ilmaa puhdistavasta vaikutuksesta on tehty myös paljon tutkimusta. Antibakteerisuus on myös positiivinen puun ominaisuus. Puun uuteaineet ja puun nopea kuivumiskyky saavat aikaan antinbakteerisuuden, jolloin puun pinnalla ei ole otollisia olosuhteita taudinaiheuttajille.

Puumateriaali mahdollistaa sisäympäristön rakentamisen tiloilta ja muodoilta sekä akustiikalta miellyttäväksi, mutta muunneltavaksi niin tarvittaessa. Puu on kevyttä,

rakenteet ovat kevyitä, eri levymateriaaleilla ääneneristäviksi tehtävissä. Tarvittaessa rakenteellista lujuutta ja jykkyyttä on mahdollista käyttää erilaisia puulevyjä tai massiivisia puurakenteita.

Sairaalaympäristöissä puupintojen käyttö on hyvin yleistä. Puumateriaalin visuaalinen näkyminen edistää potilaiden paranemista, tekee tiloista viihtyisämpiä ja luonnonläheisempiä. Hyvin yleisesti tavoitellaan ainoastaan visuaalista vaikutusta ja se toteutetaan puujäljitelmätuotteilla. Syy tähän on, että puu koetaan vaikeasti puhdistettavaksi pinnaksi. Puun tahriintumista ei hyväksytä ja se ehkäistään käsittelemällä pinta lakalla tai peittäväällä maalilla. Puupinta voisi olla ”*patinoitunut*” ja puhdas.

Suunnittelu- ja puualan yrityksille puun käyttö sairaala- ja hoivarakentamisen ympäristössä antaa paljon mahdollisuuksia, mutta se vaatii tuotekehitystä ja uudelleen ajattelua myös tilaajaorganisaatioissa. Kovien metallisten ja muovisten pintojen korvaaminen tutulla ihmisläheisemmällä materiaalilla lisäisi potilaiden, omaisten ja henkilökunnan hyvinvointia. Tutkimus- ja kehitystyötä tarvitaan esimerkiksi tuotekehityksen, hygienian, puhtaanapidon ja kulutuskestävyyden osalta. Lisäksi puumateriaalin psykofyysisten vaikutusten parempi tunnistaminen ja vaikutusmekanismien ymmärtäminen avaisi puun lisääkäyttömahdollisuuksia erittäin suurilla sairaala- ja hoivarakentamisen markkinoilla kansainvälisesti.

Kyamkin hankkeessa Restoratiiviset ympäristöt: hyvinvointia ja liiketoimintaa puusta, on tuotettu lisätietoa hyvinvointia lisäävästä suunnittelusta ja toteutuksesta, esimerkiksi sairaaloissa.

Vancouverin alueen uuden lastensairaala-
osaston huoneissa on paljon puupintoja.
Kuvaaja: Petri Heino

Testissä käytettävä Oculus Rift -virtuaalikipäri.
Kuvaaja: Sergey Galyonkin

/ TODELLISIA KOKEMUKSIA KUVITTEELLISESSA TODELLISUUDESSA

SAMULI KAREVAARA, TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ, SAMULI-KAREVAARA@KYAMK.FI

Simulaatiot pyrkivät luomaan meille kuvan todellisesta tilanteesta: voimme harjoitella satamanosturin operointia luokkahuoneessa tai navigoida tippukiviluolastossa kotisohvaltamme. Mutta kuinka pitkälle simuloitun maailman todentuntu voidaan viedä? Voidaanko myös stressiä aiheuttavia tilanteita simuloida?

Stressi aiheuttaa tutkitusti laaja-alaisia sekä kehon että mielen ongelmia. Ruoansulatushäiriöt, sydämentykytykset, keskittymisvaikeudet, alentunut oppimisen taso, syömis-häiriöt sekä ihovaivat ovat vain pieni osa stressipohjaisista terveysongelmista. Pitkään jatkuva stressitaso voi olla myös osasyynä masennukseen ja syrjäytymiseen.

Peli-innovaatiot turvallisuus- ja hyvinvointialan yrittäjyyden kehittämisessä -hankkeessa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun hoitotyön opiskelijat Heidi Särkkä ja Joanna Thomasson mittasivat yhdessä Game Design -koulutusohjelman kanssa virtuaalisen todellisuuden aiheuttamaa stressitasoa (Särkkä & Thomasson 2014). Koetilanteessa käyttäjille luotiin lievää stressiä aiheuttava tilanne laittamalla heidät virtuaalisen vuoristoradan kyytiin.

Koetilanne

Testauksessa käytettiin Oculus Rift -virtuaalitodellisuuskypärää. Se on uuden sukupolven virtuaalinäyttö, jossa maisema reagoi hyvin todentuntuisesti käyttäjän pään liikkeisiin. Suurin osa meistä on käynyt kolmiulotteisessa elokuvanäytöksessä. Kuvittele tilanne, jossa elokuva onkin kaikkialla ympärilläsi, jopa ylä- ja alapuolellasi. Et näe muuta todellisuutta kuin elokuvan todellisuuden. Lisäksi voit olla vuorovaikutuksessa tuon elokuvan todellisuuden kanssa. Tähän uudet virtuaalikypärät pystyvät, vaikkakin Oculus Rift on vielä teknologiademon asteella.

Koetilanteessa kymmenen henkilöä ajoi virtuaalista vuoristorataa Meduusa Studion tiloissa. Henkilöiltä mitattiin pulssi ja verenpaine sekä ennen testiä että testin aikana. Yhdeksällä koehenkilöllä kymmenestä pulssi kohosi testin aikana. Kaikki testatut olivat sitä mieltä, että käytetyllä teknologialla voitaisiin hoitaa stressitilanteita eri tavoin, esimerkiksi siedätyshoitona.

Tulevaisuuden mahdollisuudet

Peli-innovaatiot-hankkeessa suunniteltiin konsepti vuorovaikutteisesta lähiösimulaattorista, jonka avulla voitaisiin tunnistaa lähiöelämän turvallisuuden kipupisteitä. Simuloitun koetilanteen avulla voidaan opetella sietämään

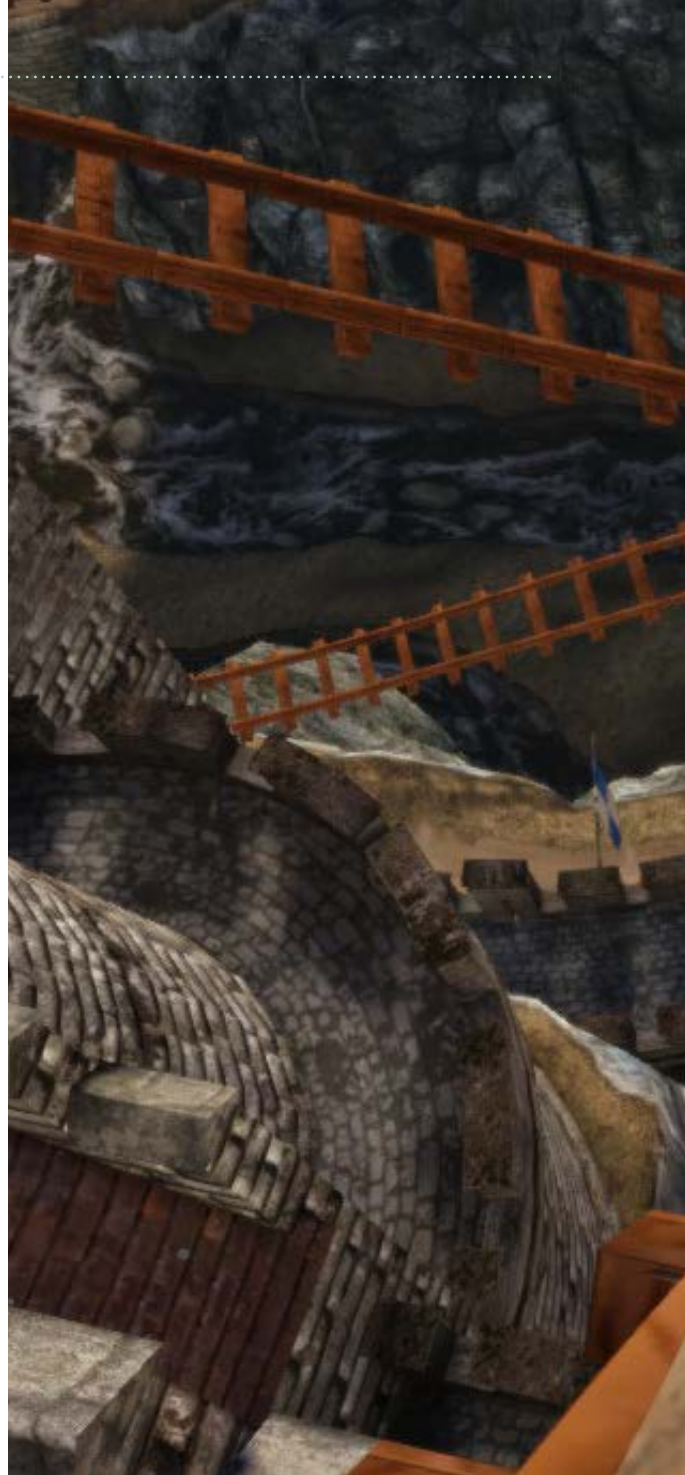
suhteellisen harmittomia stressitilanteita, kuten korkean paikan kammoa tai kohtalaista kaupunkiliikennettä.

Toisaalta virtuaalitetodellisuuden simulointi antaa mahdollisuuden testata myös sitä, miten esimerkiksi parempi katuväläistus, ylikulkusillat liikennevalojen sijaan tai julkisivujen siistiminen vaikuttaa ihmisten kokemaan arkitilanteiden aiheuttamaan stressiin. Parannusehdotuksia on helpompi kokeilla ensin virtuaalitetodellisuudessa. Hankkeen käyttäjät osoittivat, että simuloitulla tilanteella voidaan saada selville todellisia stressitekijöitä.

Lähiösimulaattorin jatkototeutus on kiinni rahoituksesta. Sony on julkistanut virtuaalitetodellisuuskypärän PlayStation-pelikonsolilleen ja Oculus Rift on tätä kirjoitettaessa julkistamassa uutta versiota omasta kypärästään, joten ajankohta arjen ympäristöjen simuloinnin jatkokehittämiselle on otollinen.

Lähteet

Särkkä, H. Thomasson, J. 2014. Oculus Rift arjen ympäristön turvallisuutta ja hyvinvointia parantamassa. Opinnäytetyö, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

Virtuaalinen vuoristorata.

RED WITH WOOD – RESTORATIVE ENVIRONMENT DESIGN WITH WOOD

HEIKKI LINDROOS, SISUSTUSARKKITEHTI SIO | ERITYISASiantuntija, HEIKKI.LINDROOS@KYAMK.FI

Rakennettu elinympäristömme luo joka-päiväisen toimintakenttämme. Ympäristömme on käymässä jatkuvasti levottomammaksi ja samalla tarpeitamme ohjaa media monin kanavin sekä kasvava määräysviidakko tai asiantuntijaverkosto. Tämä on voimakkaasti tapahtumassa globaalisesti. Meidän tulisi ottaa elämämme ja elinympäristömme voimakkaammin omiin käsiimme – This is, and will be, our own life.

Niin muodot kuin värit ympärillämme ovat vakioituja. Nautimme ravinnoksemme juuri sitä, mitä media ja keskittynyt elintarviketeollisuus meille myy. Media myös voimakkaasti eri digitaalisten kanavien kautta ohjaa ajatteluumme haluttuun, rajattuun suuntaan. Eli lähestymme tai ehkä olemme jo ylittäneet James Orwellin ennustaman totalitäärisen yhteiskunnan, jossa kaikki tekemisemme on ennalta suunniteltua. Kansainvälinen ja kansallinen muotoilukoulutuskin nöyrästi toteuttaa tätä samaa konseptia tietämättään.

Jos haluamme parantaa elinympäristöämme, alkaa kaikki kuitenkin ymmärryksestä sekä oman tilanteemme tiedostamisesta (awareness). Tutkimus tuottaa tietoa, jota hyväksikäyttäen tiedostamme paremmin ympäristöämme ja osaamme ohjata tietoisuuttamme oikeaan suuntaan.

Oma sukupolvemme voi olla tässä jo myöhässä, mutta fokus täytyy keskittää tuleviin, etenkin muotoiluopiskelijoihin, joilla on ”*herkät antennit*”. Nuoret ovat vaikuttavassa asemassa tulevan ympäristön kannalta.

Miten olemme tulleet hankkeeseemme Restorative Environment Design with Wood

Olemme neljä kertaa (vuosina 2005/07/09/11) järjestäneet Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa muotoilukilpailun muotoilun eri aihe-alueista. Vuonna 2007 aihe-alueena oli aistiergonomia – Sense Ergonomic Design, jossa haimme ergonomialle uusia ja osin tunnettuja ulottuvuuksia sekä kokosimme nämä yhteen. Kilpailussa saadut tulokset olivat mielenkiintoisia ja uusia ajatuksia herättäviä.

Vuonna 2009 kansainvälisessä muotoilukilpailussa aiheena oli ”*What keeps it blue*”, jolla tarkoitimme huomion herättämistä ympäristöömme ja sen kestävään kehitykseen. Kilpailun suojelijana toimi pääministeri Paavo Lipponen.

Vuonna 2011 aihe kilpailussa oli ”*Healing Environment*” – Parantavat ympäristöt, jossa materiaalina tutkittiin puuta ja sen psyykkistä ja fyysistä vaikutusta ihmiseen. Kilpailun suojelijana toimi presidentti Tarja Halonen. Kilpailun seurauksena tulleet ideat ja ajatukset johtivat Wood Academy -hankkeeseen.

Wood Academyn yksi tärkeistä tehtävistä on luoda tarvittavia työpaikkoja puuteollisuuden tukalaan tilanteeseen. Hanke synnyttää uusia ajatuksia ja yksi

Työryhmä sisustusarkkitehti, kalustemuotoilija Marjut Nousiainen, sisustusarkkitehti, erityisasiantuntija Heikki Lindroos ja metsänhoitaja, tutkuspäällikkö Petri Heino ovat kirjoittaneet kirjan Restoratiivisen ympäristön suunnittelu, joka julkaistaan Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisusarjassa vuoden 2014 lopulla.

tärkeimmistä on RED with Wood ajatusrakennelma, joka pitää sisällään kilpailuissa (Modo) käsiteltyjä ajatuksia. Myös digitaaliset valmistusmenetelmät uusine tietokoneohjelmineen ja tapoineen työstää puuta on merkittävä suunta puutuoteteollisuudelle.

Kaikkien näiden saavutettujen kilpailujen, tulosten ja ymmärryksen eräs merkittävimmistä tuloksista on suunnittelijoidemme, opiskelijoidemme ja opettajiemme syvempi verkottuminen yliopistojen ja teollisuuden kanssa.

RED with Wood -hankkeen suunnittelussa on toiminut monialainen ryhmä Tampereen, Helsingin ja Aallon yliopistoista. Tällä ryhmällä on haettu mahdollisimman monitahoista tietoisuuden ymmärtämistä ja sellaisen käytännön tuomista, joka kulloisessakin tehtävässä toimisi avoimesti ja uutta sekä vanhaa yhdistäen. Usein meillä on tietoa, mutta sen saaminen kaikkien tietoon aiheuttaa hankaluuksia.

Miten ymmärrämme RED with Wood – hankkeen tarkoituksen ja miten sen tulisi toimia ja mitä sen tulisi saavuttaa;

Hankkeen yhteydessä puhumme paljon puusta psyykkisenä ja fyysisenä materiaalina, vaikkakin siihen liittyy aistiergonomian käytännön mukaisesti myös paljon muita osatekijöitä. Aloitetaan ensin puusta materiaalina. Kuten Forum Holzbau Kouvola -konferenssissa puhujana ollut ystävämme Alex deRijke (Royal College of Art London, England) puheessaan mainitsi *“Wood is the future concrete”* – tulee puun merkitys rakennusteollisuudessa nousemaan huomattavasti merkityksellisempään rooliin.

Puun merkitys sisätiloissa tarkoittaa restoratiivisempaa monissa eri muodoissa. Kansainvälisissä tutkimuksissa

on selvästi havaittu sen rauhoittava vaikutus psyykkisesti. Puun akustiset ominaisuudet on käytetty hyväksi jo pitkään esimerkiksi oopperatalojen suunnittelussa. Tämä toimii myös varsin hyvin pienemmässäkin mittakaavassa.

Puulla on positiivisia vaikutuksia sisäilmaan ja sisätilojen kosteustasapainoon – jotkut sen kemialliset yhdisteet ovat hyväksi sisäilmassa. Puu kasvavana elementtinä toimii sisäilman puhdistajana. Puulla on lukematon määrä muitakin ominaisuuksia, jotka hankkeen edistyessä varmasti tulevat esiin. Eräs tämän materiaalin tärkeimpiä ominaisuuksia on luonnollisesti sen loistava saatavuus ympäristöstämme, sen ekologisuus ja teollisuuden tulevat mahdollisuudet sen hyväksikäyttöön nostaten materiaalin tuotantoastetta.

Restoratiivisessa suunnittelussa merkittäviä tekijöitä ovat tilojen ja tilanteiden valaistus. Tällä voidaan vaikuttaa esimerkiksi Alzheimer-potilaiden terveellisempään uni- ja päivärytmiin suuresti. Valaistus vaikuttaa huomattavasti melatoniinin eritykseen. Sinistä valoa syötetään ihmisille reilusti yli tarpeen. Valaistusosaaminen ja -teknologiaa eri tilojen valaistuksesta on kehittynyt viime vuosina paljon.

Jo aikaisemmin mainitut akustiset ominaisuudet ovat tilasuunnittelussa tärkeitä ja niillä voidaan ohjata ihmisten hyvinvointia. Melu, joka ei ole hallittavissa, on suuri stressin aiheuttaja niin koulumaailmassa kuin hoitolaitoksissakin. Melun hallinta parantaa ihmisten keskeistä sosiaalista kanssakäyntiä. Musiikilla voidaan monilla tavoin vaikuttaa tilan ja tilanteiden kokemiseen. Puu pintamateriaalina on lämmin ja toimii hyvin niin valon kuin äänenkin suhteen.

Materiaalin fyysinen tunto on merkittävä osa tilan tai esineen kokemista, sillä voidaan esimerkiksi olla positiivisia muistoja aiheuttavia ominaisuuksia. Samoin tuokset

ja hajut ovat voimakkaimpia muistijälkiämme. Puulla on tässäkin suuri merkitys.

Henkistä hyvinvointia tukeva tila (ympäristö) sisältää vastakohtia, on toiminnallinen, esteettinen ja turvallinen. Hyvä tila koostuu eripituisista, lomittaisista ja peräkkäisistä tilanteista, kuten näkymä Finlandia-talon ylä-aulasta tai näkymä saaristosta. Hyvin suunniteltu sisä- ja ulkoympäristö tukee ihmisen terveyttä ja hyvinvointia. Onnistunut navigointi (Wayfinding) tiloissa saa aikaan tunteen tilanteen hallinnasta ja luo turvallisuutta. Tähän kaikkeen voimme vaikuttaa restoratiivisella suunnittelulla ja tiedostamalla tilanteemme.

Kuten jo artikkelin alussa totesimme, aistiergonomia (Sense Ergonomic Design) on kokonaisuus, joka restoratiivisessa suunnittelussa on tärkeässä asemassa. Todennäköisesti lahjakkaat suunnittelijat ja arkkitehdit ovat luonnostaan ottaneet työssään huomioon nämä tekijät.

Puu ja restoratiivisuus ovat tavallaan saman rungon eri oksia, joita voidaan hyödyntää monin merkittävoin tavoin. Suomalaisen ihmisen ja puun juuret ovat syvällä samassa maassa.

Restoratiivisessa hankkeessa olemme tutkineet puun haptisia ominaisuuksia Haptic Research Island -tutkimusyksikön avulla kolmessa eri ympäristössä ja hankkineet noin 500 tulosta, jotka Tampereen yliopiston dosentti Marjut Wallenius on käsitellyt ja tuottanut aineistosta mielenkiintoisen artikkelin.

RED with Wood hankkeessa olemme olleet yhteydessä kolmeen eri sairaalahankkeeseen Suomessa ja tulemme viemään näitä kaikkia eteenpäin. Sairaalas suunnittelu on ja tulee olomaan yhä tärkeämmässä roolissa tulevaisuuden työtehtävissä. Sairaalahankkeiden yhteenlaskettu

rahasumma lähitulevaisuudessa nousee 5–8 miljardiin euroon, joka pelkästään työkenttänä on valtava nykyisille ja tuleville suunnittelijoille. Tämä on tapahtumassa globaalisti, koska sairaalarakennukset ja tekniikka on muutoksessa.

Restoratiivinen suunnittelu on tärkeä osa tätä suunnittelukokonaisuutta ja sen ymmärtäminen luo todella uusia mahdollisuuksia opiskelijoillemme tulevaisuudessa.

”Me tarvitsemme tällä hetkellä tutkimusta jonka aiheena on arkkitehtoninen synteesi, tutkimusta siitä miten eri materiaaleja yhdistetään toisiinsa, miten teknillisistä yksityiskohdista luodaan elävä kokonaisuus – ihmistutkimusta, joka selvittää miten ihminen reagoi tähän kokonaisuuteen.”

– Alvar Aalto, 1939.

Lähteet

- *Sisäympäristön parantava ja elvyttävä vaikutus hyvinvointipalvelutiloissa. Kirjallisuuskatsaus 7.12.2011*
- *Työterveyslaitos*
- *Baltic Modo 2007 Sense Ergonomic -competition*
- *Baltic Modo 2009 Design -competition*
- *Euro Modo 2011 Design -competition*
- *Restorative Environment -seminaari 25.4.2013*
- *Zumtobel -julkaisu, Light for Care/Itävalta*
- *Forum Holzbau Kouvola 2013*
- *Wood Academy, kirjoitukset 2012–2013 Heikki Lindroos*
- *Sisustusarkkitehti Marjut Nousiainen, päättötyö, Healing Environment, Kunsti Akadeemia*

PELI-INNOVAATIOTA MUISTIN VIRKISTÄMISEKSI – TAPAUSESIMERKKINÄ MEMONIC-PELI

SIRKKA KOMULAINEN, TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ, SIRKKA.KOMULAINEN@KYAMK.FI

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu on osallinen EU-rahoitteisessa “Safety and Wellbeing Game Innovations” -projektissa, johon on osallistunut sekä opiskelijoita että opettajia Kotkan ja Kouvolan toimipisteissä. Kognitiopeli Memonic on Patteri-verkoston ja Wood Academy:n toimeksianto yhtenä projektin innovatiivisista tuotteista. Tämän pelin osalta on yhdistetty monialaisesti pelisuunnittelun, sosiaalialan ja puualan osaamista. Memonic on puinen lautapeli, jonka tarkoituksena on edesauttaa vanhusten mielenterveyden, muistin, keskittymiskyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämistä.

Peli on suunnattu sekä vanhuksille että laajemmin asiakkaille, joilla on muisti- tai aivotuominnan häiriöitä. Pelin avulla halutaan aktivoida ja edesauttaa iän myötä tyypillisesti rappeutuvia taitoja. Näihin kuuluvat esimerkiksi muistaminen, mieleen painaminen, keskittyminen, havainnointi, refleksit, taktinen kyky, nopeus ja muut arkipäivän kognitiiviset taidot.

Pelin kehittämisen tavoitteissa keskeisinä olivat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten sekä asiakkaiden osallistaminen kehitysprosessiin. Memonic-peliä testattiin vanhus- ja mielenterveyspalveluita tarjoavissa organisaatioissa.

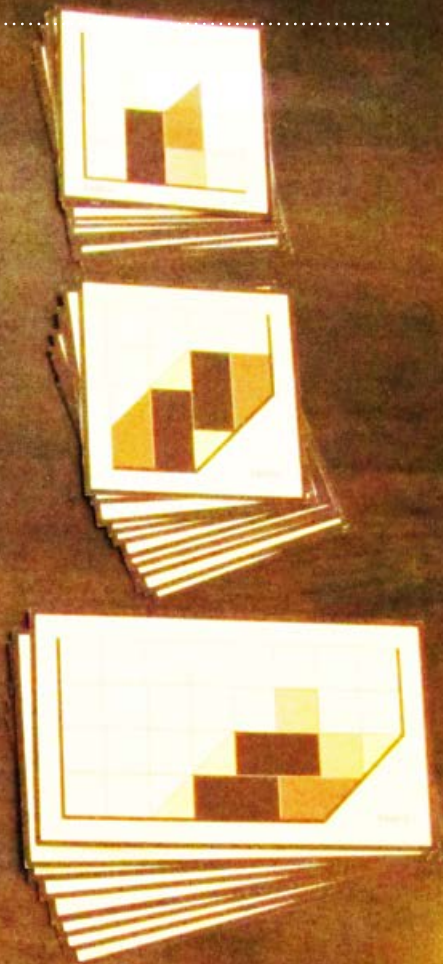
Kymenlaakson alueella prosessia tukivat Kakspy Karhulan toimipisteessä ja Iltatähti Valkealassa, joissa palautetta pelin toimivuudesta saatiin sekä asiakkailta että henkilökunnalta.

Pelin kehittämisprosessi

Pelin kehittämisprosessiin kuului ensinnäkin tutkimuksellinen osio muistitoiminnan ylläpitämisestä ja parantamisesta pelien avulla. Prosessiin sisältyi myös ideoiden muokkaamista pelin muotoon, mukaan lukien prototyypin kehittäminen ja testaaminen. Prototyypin kehittäminen sinänsä on nopea ja helppo tapa valmistaa kokeellinen version alkuperäisestä konseptistä. Se on olennainen osa kehittämisprosessin kokonaisuutta. Sen kautta ideaa voidaan tarkastella yhteistyössä suunnittelijoiden, asiakasorganisaatioiden ja kohderyhmien kannalta.

Memonic-peli koostuu kolmesta eri osasta: puisista pelilaudoista, puisista erivärisistä paloista ja kolmen eri tason ohjekorteista. Puisten eriväristen palojen määrä vaihtelee neljästä kahdeksaan vaikeusasteen mukaan. Pelin kantavana ideana on ollut helppokäyttöisyys. Ikääntyneet ja muistihäiriöiset käyttäjät saattavat kokea monimutkaiset pelisäännöt tai muotoilun vaikeiksi ja hankaliksi käyttäviä.

Kehittämisprosessin alussa päätettiin, että peli valmistettaisiin nimenomaan puusta. Pelattavat osat ovat käsin muotoiltuja sataprosenttisesta männystä. Lauta valmistettiin CNC-jyrsimellä Kyamkin työpajatiloihin.

Memonic-peli koostuu kolmesta eri osasta: puisista pelilaudoista, puisista erivärisistä paloista ja kolmen eri tason ohjekorteista.

Pelin ensimmäisessä versiossa ei vielä käytetty värejä. Myöhemmässä vaiheessa ilmeni, että värien valinnalla oli merkitystä kohderyhmän eli ikääntyneiden näkökyvyn kannalta. Ikääntyneillä voi esiintyä jonkinasteista värisekettä tai muita vaikeuksia erottaa värejä tai sävyjä toisistaan. Tällöin punainen, vihreä, keltainen tai sininen eivät erotu hyvin. Peliä kehitettäessä oli mietitty, että loisivatko kirkkaiden värien käyttö mielikuvan lapsille suunnatusta pelistä. Käyttäjäpalautteen perusteella kirkkaat värit osoittautuivat kuitenkin parhaaksi vaihtoehdoksi ikääntyneen kohderyhmän osalta. Toisaalta puunväristä peliä kuvattiin kauniiksi ja tyylikkääksi.

Käyttäjäpalautteen merkitys

Memonic-peliä testattiin mielen terveys- ja vanhuspalveluiden asiakkaiden kanssa. Palautteen mukaan peli oli liian vaikea niille vanhuksille, jotka ovat hyvin iäkkäitä ja erittäin muistisairaita, joskin heille voi olla mahdollista koota peliä katsoen mallia ohjekortista. Iltatähden palautteen perusteella peli sopisi paremmin niille ikääntyneille, joilla muistisairaus ei vielä ole pitkälle edennyt. Näkökyky vaikuttaa hahmotuskykyyn, mutta muistisairauden vaikutus, sekä palojen käsiteltävyys ovat keskeisempiä. Palautteen perusteella voidaan vetää se johtopäätös, että Memonic-pelin käyttäjäryhmänä olisivat ne ikääntyneet, jotka eivät tarvitse palveluasumista tai laitoshoittoa, mutta joiden mielestä niin sanottu muistin virkistäminen ja virikkeellisyys olisi hyödyllistä.

Lähteet:

Kitsoukis, Nikolaos (2014) Wellbeing Game Innovation. Bachelor's Dissertation. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.

EETTINEN LIKETOIMINTA MATKUSTAJA-ALUKSILLA

JUHANI PEKKOLA, DOSENTTI, JUHANI.PEKKOLA@KYAMK.FI

Yritysten yhteiskuntavastuu (Corporate Social Responsibility, CSR) on vapaaehtoista toimintaa, joka ylittää lainsäädännön ja säädösten taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vähimmäisvaatimukset. Yritysvastuu edistää yleistä kestävää yhteiskunnan kehitystä, mutta sen päämotiivit ovat liiketoiminnan tehostamisessa. Yrityksen yhteiskuntavastuun ydin on liiketoimintaetiikka.

Asiakkaiden, henkilöstön ja muiden sidosryhmien käsitykset yrityksen etiikan tasosta ovat osa yrityksen aineetonta pääomaa, joka vaikuttaa yrityksen ja sen tuotteiden arviointiin. Eettiset periaatteet voivat antaa yritysjohdolle toimintaperiaatteen tilanteessa, jossa muuta osviittaa ei ole saatavilla. Eettiset toimintaohjeet ja -käytännöt puolestaan ohjaavat henkilöstöä asiakkaiden palvelussa.

Merenkulkualalla liiketoimintaetiikkaa on tutkittu vähän. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu suoritti empiirisen tutkimuksen Viking Line varustamon aluksilla Cafe-hankkeessa (Competitive Advantage by saFEfy), jossa selvitettiin meri- ja työturvallisuuden sekä toiminnan eettisyyden vaikutuksia liiketoimintaan.

Yrityksen yhteiskuntavastuuta kuvattiin tapaus-tutkimuksessa, jonka viitekehystenä oli arvioida, millaisia eettisiä

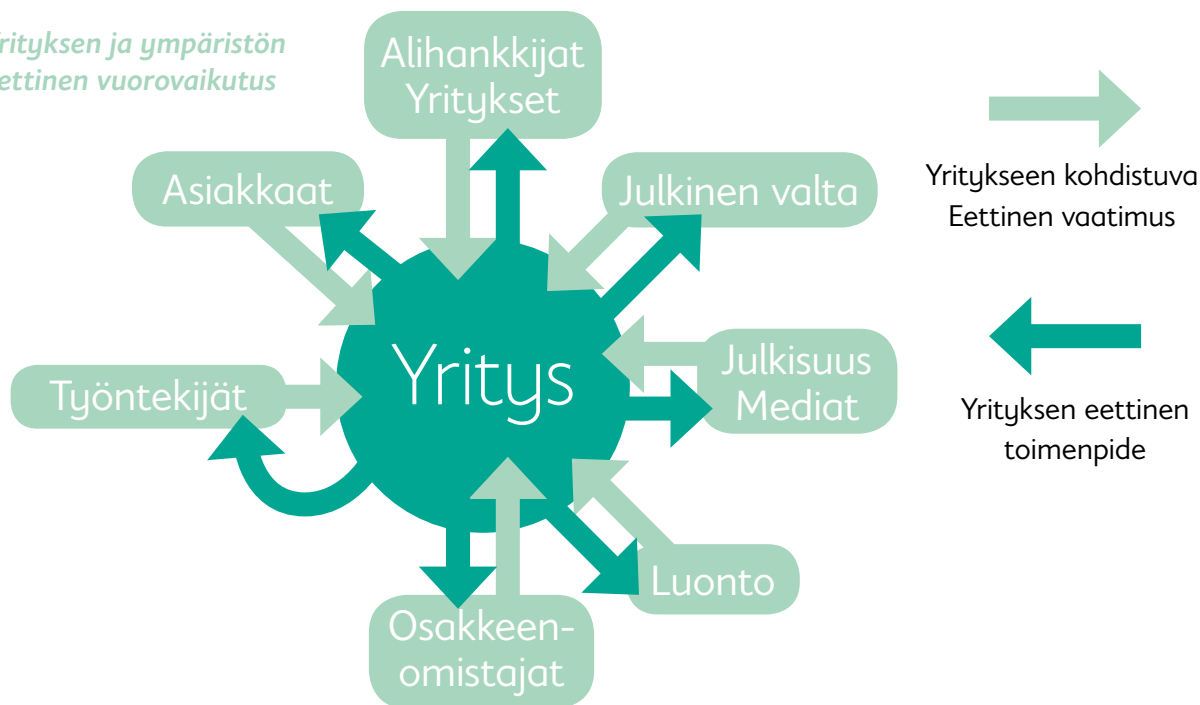
vaatimuksia asiakkaat kohdistavat ostamaansa tuotteen (matkaan), henkilöstö työnantajaansa ja kuinka varustamo niihin vastaa. Tutkimusaineisto koostui pääosin kyselystä, joka kohdistui varustamon yhteiskuntavastuulliseen toimintaan. Vastaajina olivat matkustajalaivojen asiakkaat ja alusten henkilöstö.

Matkan ostamiseen vaikuttaa ensisijassa yrityksen maine ja aikaisemmat hyvät kokemukset. Varttuneempi väki piti sopivaa hinta ja asiakasetuja tärkeämpänä kuin nuoremmat asiakkaat.

Yrityksen yhteiskuntavastuulla on myös vaikutusta tuotteen ostoon. Aluksien matkustajat pitivät iästä tai sukupuolesta riippumatta varustamon sosiaalista, taloudellista, ja ympäristövastuullisuutta oleellisesti käyttäytymistään ohjaavana tekijänä. Matkustajien positiiviset käsityksen polttoaineen ja makean veden säästämisestä lisäsivät halukkuutta matkan ostoon. Samaan suuntaan vaikuttavat arviot varustamon turvallisuudesta ja henkilöstön huomioimisesta. Oleellisia ovat myös pyrkimykset estää jätteiden pääsy ilmaan ja mereen.

Käsitykset yrityksen toiminnan eettisyydestä vaikuttaa palveluiden menekkiin. Asiakkaiden keskuudessa oli vähän heitä, joille yhteiskuntavastuun osatekijät olivat merkityksettömiä. Yrityksen positiivinen eettinen brändi lisää palveluiden ostoa. Eettinen liiketoiminta on kilpailuetu.

Yrityksen ja ympäristön
eettinen vuorovaikutus

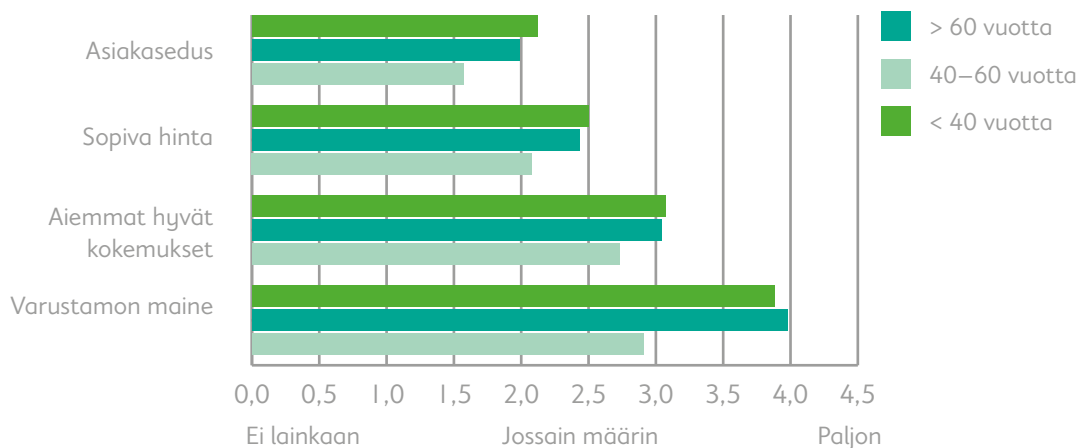
Tutkimustulosten avulla on tuotettiin myös yhteiskuntavastuun johtamisen malli, jonka avulla varustamo voi

1. arvioida itseensä kohdistuneita, toimintaympäristön tuottamia myönteisiä ja kielteisiä viestejä eettisistä ja sosiaalisista kysymyksistä, ympäristön tilasta, työ- ja meriturvallisuudesta,
2. verrata saatuja tietoja varustamon omassa organisaatiossa tuotettuihin tietoihin sekä

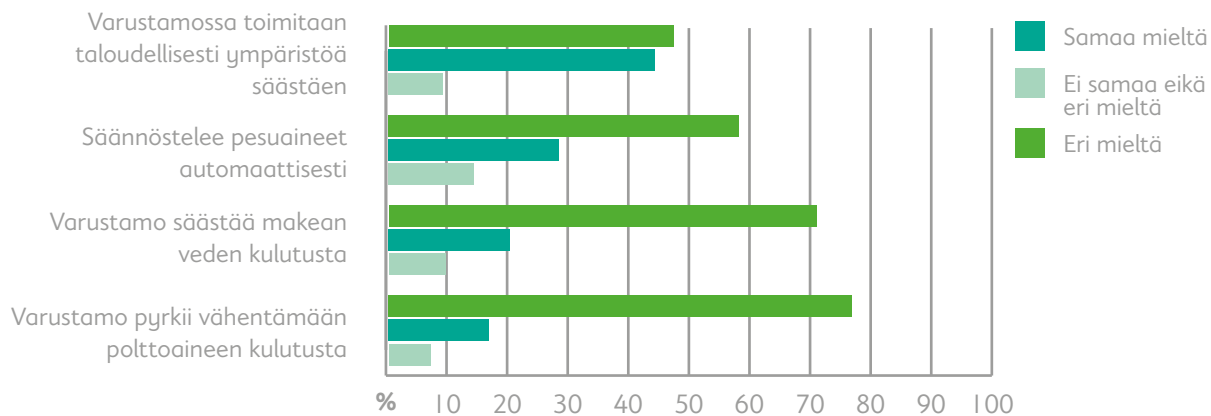
3. verrata ja varustamon johdon arviointeja ja ohjausjärjestelmätietoja muihin saatuihin tietoihin sekä
4. tehdä päätelmiä yhteiskuntavastuullisen ”*liiketoiminta-brändin*” edelleen kehittämiseksi ja markkinoimiseksi.

Tuloksena on nykyistä parempi käsitys varustamon toiminnan turvallisuudesta, turvallisuusasenteista ja tietoja varustamon ”*brändistä*”.

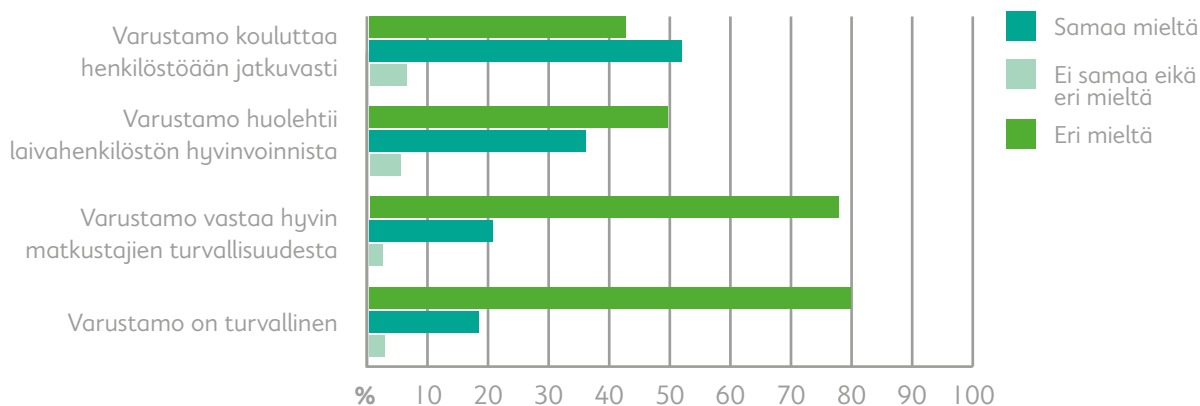
Matkan ostoon vaikuttavat tekijät

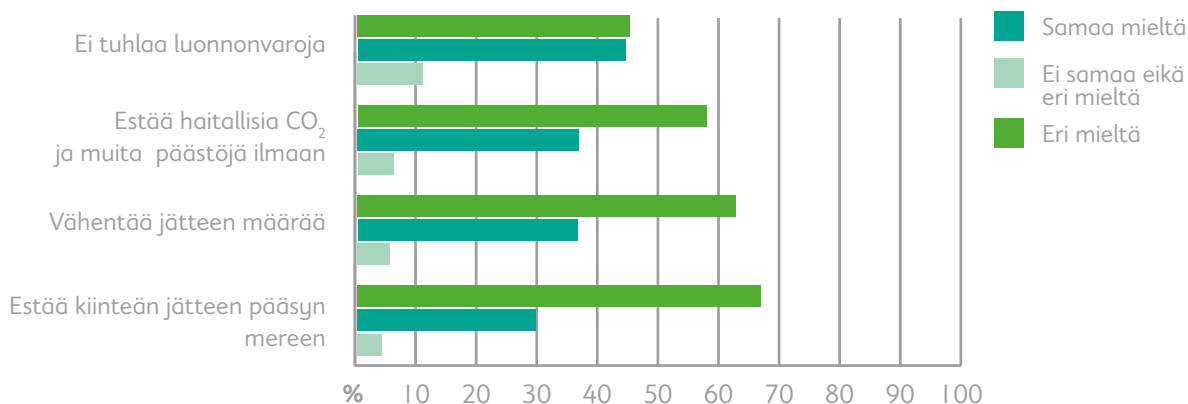
Ekologinen talous matkan ostamisen motiivina

Sosiaalinen vastuu matkan ostamiseen motiivina

Ympäristötoimet matkan ostamisen motiivina

RIKOSTEN EHKÄISY – REALISTINEN KRIMINAALIPOLITIikka

TUOMO PAAKKONEN, LEHTORI, TUOMO.PAAKKONEN@KYAMK.FI

Rikollisuuden ehkäiseminen on kautta aikain ollut keskeinen yhteiskuntapolitiikan tavoite. Rikollisuuden vähentämiseen liittyviä toimenpiteitä kutsutaan kriminaalipolitiikaksi. Tämän toiminta-alueen tavoitteet ovat ikuisuuskyymyksiä. Vaikka rikollisuuden ehkäisyä pyritään aikaansaamaan erilaisin keinoin, lähtee realistinen kriminaalipolitiikka siitä, että rikollisuutta on aina ollut ihmisyyhteisöissä.

Kriminaalipolitiikan tavoitteeksi voidaan asettaa rikollisuuden vähentäminen tai sen määrällisen tason pitäminen entisellään ja huomion kiinnittäminen rikosten haittavaikutuksiin ja rikosten uhrien suojelemiseen. Rikosten määrän vähentäminen on tärkeä tavoite. Teot, joista aiheutuu poikkeuksellisen paljon yhteiskunnallista ja yksilöllistä haittaa, saattavat yleistyä nopeasti. Yksittäisistä rikosmuodoista syntyy ajoittain intensiivistä yhteiskunnallista keskustelua. Viranomaisilta vaaditaan tehokkaita toimenpiteitä tällaisten tekojen ehkäisemiseksi. Vuonna 2005 esitelty väkivaltarikollisuuden torjunta-ohjelma on esimerkki pyrkimyksistä kohdentaa toimenpiteitä erityisen haitallisiksi koettuihin rikollisuuden ilmenemismuotoihin. Rikosten ehkäiseminen on pysyvä ja ajoittain korostunut osa kriminaalipolitiikkaa.

Mistä johtuu, että rikosten ehkäisy on niin haastava tavoite? Tämä haaste johtaa rikollisuutta tutkivan tieteen peruskysymykseen. Kriminologian piirissä on aina etsitty vastausta kysymykseen: mistä rikollisuus johtuu? Kriminologian alkuvaiheen yksinkertaistavien ja yllälyönniksi tulkittavien selitysmallien jälkeen tutkijat ovat myöntäneet, että rikollisuuden syyt liittyvät inhimillisen käyttäytymisen mutkikkaisiin lainalaisuuksiin. Poikkeavaan käyttäytymiseen vaikuttavat monet erilaiset tekijät, joten tätä ilmiötä on mahdotonta selittää aukottomasti.

Koska rikollisuuden taustatekijät ovat moninaiset, ei tätä ongelmaa ehkäistä yksittäisillä toimenpiteillä. Tarvitaan useita erilaisia kriminaalipoliittisia toimenpiteitä, jotka vaikuttavat ilmiön eri taustatekijöihin. Niin loistavaa toimenpidetekonaisuutta ei ole mahdollista löytää, että rikostorjunnassa välttäisiin kohtaamasta valistuksen perusasetelmaa: ihmisellä on vapaa tahto tehdä valintoja.

Monet rikollisuuden selitysmalleista korostavat kasvu- ja kasvatusympäristön merkitystä rikollisuuden perussyynä. Painopiste rikollisuuden ehkäisyssä onkin tämän mukaan kasvuympäristöön vaikuttamisessa.

Rikollisuus ja sosiaalitieteet

Rikollisuuden kytkeytyminen kasvuympäristöön luo perustan sille, että rikollisuus tutkimuskohteena on saanut osakseen mielenkiintoa myös sosiaalitieteiden piirissä. Sosiaalipoliitikot tarkastelevat rikollisuutta hyvin

rationaalilla orientaatiolla. Uudelleen ajankohtaistuneen hyvinvointivaltion kriisin ensimmäiset puheenvuorot käytiin Suomessa vahvan talouskasvun aikakautena 1980-luvulla. Lapin korkeakoulun sosiaalipolitiikan professori Kyösti Urponen julisti hyvinvointivaltion puolustussanomaansa yksinkertaisella teesillä. Sen mukaan hyvinvointivaltio edustaa rationaalia voimavarojen käyttöä.

Sosiaalimenojen leikkauksia vaativat poliitikot eivät Urposen mukaan ymmärtäneet vaurastuvassa 80-luvun Suomessa, että menoleikkaukset tuottavat kuluja toisella tavalla. Sosiaalista ja taloudellista turvattomuutta tuottava menoleikkaukset myötävaikuttavat rikollisuuden kasvuun ja siitä aiheutuneet kulut maksetaan yksilö ja yhteiskuntatasolla kasvavina vakuutusmaksuina ja satsauksina kalliiseen turvateknologiaan sekä viranomaisten kalliiseen kontrollikoneistoon. Hyvinvointivaltion turvallisuus ei tuota veronmaksajille yhtään sen enempiä kuluja kuin sen vastakohta, markkinaehtoisesti tuotettu uusliberalistinen hyvinvointi, mikä Urposen tuon aikaisten teesien mukaan tuottaa sosiaalisen ja taloudellisen turvattomuuden kautta pahoinvointia ja rikollisuutta. Sosiaalipolitiikalla ja sosiaalityöllä nähtiin tuona aikakautena olevan yhteys rikollisuuden ehkäisyyn. Tällaisen ajattelun asema on edelleen hyvin vahva sosiaalitieteiden piirissä.

Voi hyvin nuori – hanke mukana viranomaistyön kehittämisessä

Rikollisuuden ehkäisy tuli ajankohtaiseksi aiheeksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulun toiminnassa Voi hyvin nuori -hankkeen yhteydessä muutama vuosi sitten. Tämän nuorten hyvinvointia edistävän hankkeen yhtenä teemana oli nuorten rikollisuuden ehkäisy. Hankkeen

Hankkeen yhtenä teemana oli nuorten rikollisuuden ehkäisy.

yhteydessä sosionomikoulutuksen opettajat tekivät yhteistyötä Kotkan sosiaalitoimen ja poliisilaitoksen kanssa. Hankkeelle tehtyjen sosiaalialan oppinäytetöiden aiheina oli maakunnan rikollisuuden kehitys ja nuorten rikosten tekijöiden palveluiden muutokset sosiaalityön piirissä. Keskeisin kysymys hankkeessa oli kuitenkin nuorten rikosasioiden käsittelyssä tapahtuva muutos, jossa rikosseuraamuslaitokselle siirtyi uusia tehtäviä sosiaalitoimelta.

Sosiaalitoimen piirissä oli aiemmin tehty henkilötutkinnot alaikäisten rikosentekijöiden taustoista. Henkilötutkinnoissa selvitettiin nuoren sosiaalista tilannetta ja rikoksen sosiaalisia taustatekijöitä. Sosiaalitoimen edustajat esittivät henkilötutkinnoissa oman näkemyksensä siitä, miten nuorta tulisi rikoksesta rangaista.

Vuoden 2011 alussa tuli voimaan laki rikoksesta epäillyn nuoren tilanteen selvittämisestä. Tämän lain myötä kokonaisvastuu nuorten rikosentekijöiden taustojen selvittämisestä siirrettiin Rikosseuraamuslaitokselle. Sosiaalitoimen tehtäväksi tuli avustaa Rikosseuraamuslaitosta antamalla sille pohjatietoa nuoren sosiaalisesta taustasta. Sosiaalitoimen virallinen asema rikosseuraamustyössä heikkeni, mutta rikosseuraamuslaitos ei voinut toteuttaa viranomaistehtävänsä ilman tiivistä yhteistyötä sosiaalitoimen kanssa. Lainsäädännön taustalla vaikutti kritiikki sosiaalitoimea kohtaan. Nuorten rikoksen-

tekijöiden asioiden selvittäminen oli yleisesti katsottu joutuneen *lapsipuolen asemaan* sosiaalityössä.

Uudistuksen tarkoituksena oli selkiinnyttää ja keskittää viranomaisvastuuta taholle, joka oli erikoistunut hoitamaan tämän alueen viranomaistehtäviä. Voi hyvin nuori-hankkeessa selvitettiin, miten tähän nopeasti edenneeseen lainsäädäntöuudistukseen tulisi valmentautua sosiaalitoimen piirissä. Tarkoituksena oli selkiinnyttää sosiaalityön uutta tehtäväaluetta uuden lainsäädännön astuessa voimaan ja herättää keskustelua uudistuksesta valtakunnallisella tasolla asiantuntija-artikkelin avulla.

Lainsäädäntöuudistuksen hyödyt ja haitat

Kun uudistuksesta on kulunut kolme vuotta, voidaan sen vaikutuksia arvioida luotettavasti sosiaalityön näkökulmasta. Sosiaalikasvattaja Sami Virtanen työskentelee Kotkan sosiaalitoimen palveluohjaajana rikoksiin syyllistyneiden alaikäisten kanssa. Virtasella on selkeä näkemys uudistuksen hyödyistä ja haitoista.

Uudistus oli hyödyllinen siltä kannalta, että nuoret saavat tasa-arvoisen seuraamusselvityspalvelun riippumatta siitä, miten isossa kunnassa he asuvat. Vanhan lain aikaan pienissä kunnissa ei ollut mahdollista taata yhtä hyvää henkilötutkintatyötä kuin suurissa kunnissa, koska pienten kuntien harvalukuiset asiakastapaukset eivät luoneet samanlaisia edellytyksiä sosiaalityön ammattitaidon kehittymiselle kuin suurten kuntien lukuisat asiakastapaukset.

Virtanen arvioi tästä huolimatta, että lakimuutosta parempi ratkaisu olisi ollut sosiaalitoimen työskentelyedellytysten kehittäminen lastensuojelussa. Vastuu nuoren asioista hajaantuu nyt tarpeettomalla tavalla, koska selvityksen tekijä ja tuen antaja ovat eri tahoja. Nuoren rikosasian

kokonaisvastuu ei ole minkään tahon kontolla. Vanha käytäntö, jossa selvityksen tekijä ja tuen tarjoaja nuorelle ovat yksi ja sama taho, olisi nykyistä työnjakoa toimivampi.

Sosiaalitoimi edustajan tehtävänä on olla paikalla nuoren rikosasian käsittelyssä ja sosiaalitoimi tekee tämän vuoksi oman selvityksensä nuoren tilanteesta. Ilman tällaista selvitystä ei suullisen lausunnon antaminen ole oikeusistuimessa mahdollista. Näin nuori joutuu kaksinkertaisen selvitystyön kohteeksi. Yhdyskuntaseuraamustoimisto haastattelee nuoren kirjallista selvitystä ja rangaistus-suositusta varten. Sosiaalitoimi kartoittaa nuoren tilanteen lausukseensa siitä oikeudessa suullisesti jotakin ja mietti-äkseen sitä, millä tavalla nuorta voitaisiin parhaiten tukea kohti rikoksetonta elämää. Kaksinkertainen selvitysprosessi on asiakkaalle ja hänen perheelleen raskas.

Keskeistä tilanteessa on kuitenkin oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen tuen antaminen nuorelle ja tässä ydinasiaassa ei mikään ole muuttunut. Siinä testataan lastensuojelutyön laatua ja siitä on jatkossa pidettävä hyvää huolta. Rikoksettoman ja rikollisen elämän prosessi käynnistyy alaikäisenä. On hyvin harvinaista, että ihminen luisuu rikolliseen maailmaan keski-ikäisenä. Lastensuojelupalveluiden tulee jatkossa osoittaa vaikuttavuutensa rikollisuuden ehkäisyssä ja siksi on toivottavaa, että alalle koulutetuilla on riittävästi mielenkiintoa paneutua tähän vaativaan yhteiskunnalliseen tehtävään.

HYVINVOINTI- JA LIIKETOIMINTAPALVELUT...

INNOVAATIOIDEN

JA OSAAMISEN

VAHVISTAJANA

LIVING LAB KEHITTÄMISEN TUKENA

JORMA FAGERSTRÖM, TIIMIVASTAAVA, JORMA.FAGERSTROM@KYAMK.FI

Living Lab on kiteytettynä osallistavaa kehittämistä, jossa tuotteen tai palvelun potentiaalinen loppukäyttäjä osallistuu kehittämiseen aktiivisena toimijana – kehitystiimin jäsenenä.

Olemme kuluttajia, asukkaita, käyttäjiä, asiakkaita – meillä on monta roolia suhteessa tuotteisiin, palveluihin, ympäristöömme jne. Yhteistä näissä rooleissa on se, että meillä, ilman virallista asiantuntijuutta, on valtavasti hiljaista ja osin tiedostamatonta käyttäjätietoa: kokemuksia, mieltymyksiä ja unelmia. Tämän datan esiin kaivaminen ja hyödyntäminen tulisi olla yhä enemmän yritysten ja julkisen sektorin kehittämistoiminnan keskiössä.

Kuinka saada edellä kuvattu tietämys ja osaaminen hyödynnettyä? Tähän kysymykseen vastaukseksi on Living Labbia voimallisesti kehitetty 2000-luvulta alkaen. Yliopistot ja korkeakoulut ovat hankkeiden myötä voineet kehittää ja kehittyä Living Lab -osaajina. Tähän osaamisen haltuun ottoon on myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulu osallistunut hanketoiminnan kautta ja opetusprojekteissaan. Kyamk oli yhtenä osatoteuttajana kolmentoista suomalaisen korkeakoulun: Ammattikorkeakoulujen neloskierre -hankkeessa 2009–2012 sekä toteutti oman Kasarminmäki Living Lab hankkeen 2011–2014.

Living Lab usein määritellään neljän ydinelementin avulla jotka voidaan ilmaista yhdellä lauseella: Living Lab on käyttäjälähtöinen avoimen innovaation ekosysteemi tosielämän ympäristöissä. Ekosysteemi voi

olla fyysinen osaamiskeskittymä kuten esimerkiksi Kasarminmäki Kouvossa tai yhtä hyvin virtuaali-maailmassa operoiva verkosto. Oleellista ekosysteemissä on tiedon ja hyvien käytänteiden jakaminen toimijoiden välillä. Ekosysteemin toimijat eivät kilpaile keskenään vaan avoimen innovaation hengessä tukevat toistensa osaamista ja parhaimmillaan pystyvät edesauttamaan toistensa menestymistä. Toisin kuin Living Lab nimestä voi päätellä, Living Labissa ei suinkaan toimita laboratorio olosuhteissa vaan kehittäminen pyritään viemään sinne missä asiat oikeasti tapahtuvat.

Opettajien sekä opiskelijoiden hankkimaa Living Lab -osaamista hyödynnetään muun muassa opinnäytetöissä ja laajemmissa opetusprojekteissa. Living Lab -toimintamalli on myös keskeisenä elementtinä monen hankkeiden suunnittelussa. Käyttäjälähtöisyyden painotus

”

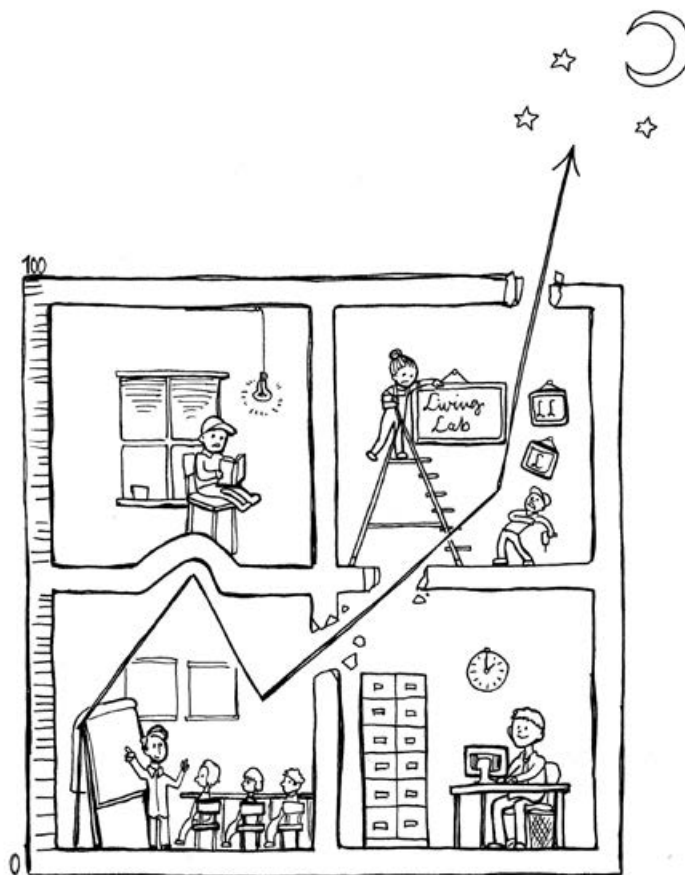
Kun olet valmis haastamaan yrityksesi kehittämisprosesseja, kannattaa sinun lähestyä meitä, Kymenlaakson ammattikorkeakoulua.

nähdään useissa rahoitusohjelmissa kriteerinä hakemuksen hyväksymiselle. Tämä kannustaa hankkeiden ja kehitysprojektien suunnittelijoita yhä paremmin huomioimaan tuotteen ja palvelun tulevat käyttäjät.

Living Lab asettaa omat haasteensa kehittämistoiminnalle. Käyttäjien osallistuminen takaa onnistuneemman lopputuloksen mutta myös vaatii kehittämisorganisaatiolta panostusta käyttäjien kohtaamiseen ja opastamiseen. Living Labissa käyttäjät osallistuvat kehitysprosessiin sen eri vaiheissa ja mitä useimmin sen parempi. Käyttäjien motivointi ja sitouttaminen on keskeinen tekijä onnistuneessa prosessissa. Tämän vuoksi käyttäjien rekrytointiin ja käyttäjätapahtumien suunnitteluun ja valmisteluun on resursoitava osaamista ja aikaa.

Kun haluat kehittämisessä varmistaa käyttäjäystävällisyyden ja kuluttajien hyväksynnän tuotteelle ja palvelulle sekä olet valmis haastamaan yrityksesi kehittämisprosesseja, kannattaa sinun lähestyä meitä, Kymenlaakson ammattikorkeakoulua. Meillä on kokemusta erilaisista monialaisista kehittämisprojekteista ja alueellista erityisosaamista käyttäjälähtöisestä toiminnasta – Living Labista.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun julkaisu: Kasarminmäki Living Lab ilmestyi loppuvuodesta 2014. Julkaisussa kerrotaan hankkeen aikana saaduista kokemuksista ja havainnoista sekä pohditaan onnistumisien ja epäonnistumisen syitä. Julkaisussa myös pureudutaan tarkemmin Living Labin toimintaperiaatteisiin ja avataan sen mahdollisuuksia ja rajoja Living Lab -casejen kautta.

Kasarminmäen Living Lab julkaisun kuvitusta.
Kuvitus: Hilla Hyppönen.

KOPTERI – HANKE, TUOTEKEHITYSTÄ MONIAMMATILLISESTI

SANNA HAAVISTO, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ, SANNA.HAAVISTO@KYAMK.FI

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan KopTeri-osahanke oli osa isompaa ÄLYKOP-hanketta. KopTeri-osahankkeen tarkoituksena oli tuottaa 1–3 asiakaslähtöistä puukuitupohjaista älytuoteideaa kaupalliseksi tuotteeksi terveydenhuollon toimintaan. Tuotteista oli tarkoitus kehittää älykkäitä ja toiminnallisia puukuitupohjaisia tuotteita terveydenhuollon erilaisiin toimintaympäristöihin ja asiakkaiden tarpeisiin.

Kopteri-hankkeen erityispiirteinä olivat tavoitteen määrittelyn vaikeus, tavoitteen täsmentyminen ja muuttuminen projektin aikana, sekä suuri riski, aika-arvioiden vaikeus ja luova työtapa.

KopTeri-osahankkeen avulla muodostui uudenlaisia verkostoja ja laaja kontaktiverkko, joista muodostui loistava tietopohja mahdollisille jatkohankkeille. Osahanke muodosti monialaisen ja monitieteellisen oppimisympäristön Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa. Osahankkeessa koottiin yhteen julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin asiantuntijoita sekä korkeakoulujen opiskelijoita ja opettajia.

Hankkeessa hyödynnettiin tarvittaessa myös muiden Älykop-hankkeen osaprojektien asiantuntemusta tuotteiden kehittämisen ja kaupallistamisen edellyttämällä tavalla.

KopTeri-osahanke tuotti prosessin tuotteistamisesta markkinointiin, joka loi uuden toimintamallin ja jonka pohjalta Kymenlaakson ammattikorkeakoulu tulee kehittämään toimintamallinsa. Mallia tullaan jatkossa hyödyntämään muissa Kymenlaakson ammattikorkeakoulun tuotekehitys- ja tuotteistamisprojekteissa.

Osahankkeessa kehitettiin viisi terveydenhuollon käyttöön tarkoitettua tuotetta. Kaikki viisi tuotetta suunniteltiin kaupallistamisasteeseen saakka. Yhdelle tuotteesta, kertakäyttöiselle siirtoalustalle, haettiin osahankkeessa patentti. Muille kehitetyille tuotteille haettiin hyödyllisyysmallisuojaus.

Hankkeessa kartoitettiin Etelä-Suomen maakuntien alueen puukuitutuotekehittämisen potentiaaliset yritykset ja pyrittiin myös löytämään kotimaiselle sellu- ja paperiteollisuudelle uusia liiketoimintaimpeleitä. Toteutusalueena olivat maantieteellisesti Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Varsinais-Suomen maakunnat sekä Etelä-Suomen maakuntien liittouman alueella sijaitsevat sellu- ja puukuituyritykset, Kaakkois-Suomen sellu- ja puukuituasiantuntijoiden organisaatiot sekä terveydenhuollon erityyppiset toimintayksiköt ja niiden asiantuntijat. Toimijoina hankkeessa olivat myös bio-, nano- ja tieto-

tekniikan asiantuntijoita. Kehittämisen kohteina (kohde-ryhminä) olivat terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstön ja asiakkaiden tarvelähtöiset puukuitupohjaiset älytuotteet ja niiden kaupallistaminen.

KopTeri-osahanke voitti Kymi Businessidea 2010 -liike-ideakilpailun. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun projektiryhmä palkittiin tekemästään, puukuitu-pohjaisten terveysteknologian tuotteiden, kehitystyöstä ensimmäisellä palkinnolla.

KopTeri-osahanke voitti myös kilpailun Kärjet 2011, (parhaat TKI-käytänteet ammattikorkeakouluissa vuonna 2011). Hanke sai palkinnon sekä kunniamaininnan sarjassa ”*uudet avaukset & innovatiiviset toimintatavat*”

Arviointiryhmän lausunto:

”Hanke on erinomainen esimerkki rohkeasta, ennakkoluulottomasta ja innovatiivisesta tuotekehittämisestä. laajaa ja monialaista asiantuntijaverkosta hyödyntäen on kehitetty innovatiivisia älytuotteita selkeästi määriteltyihin käyttökonteksteihin. materiaalien ja käyttötapojen sovellutusten rohkeat ja uudet avaukset ovat aikaansa edellä ja lopputuotteina jo osittain patentoituja.”

Osahankkeessa kehitettiin viisi terveydenhuollon käyttöön tarkoitettua tuotetta.

YRITYKSILLE SUUNNATTU KOULUTUS

SEPPÖ HARMAALA, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ, SEPPÖ.HARMAALA@KYAMK.FI

Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa on kehitetty viitekehys oppimiselle, niin sanottu LCCE[®]-malli, joka pyrkii yhdistämään teorian ja käytännön, kokemuksen ja praktiikan tavalla, joka puhuttelee myös käytännön elämän asiantuntijoita ja yrityksiä. Oppilaitokset eivät ole paikkoja, joilla olisi tiedon ja opetuksen monopoli ympäristössään.

Paradigmamuutos johon yritysten täytynyt sopeutua – globalisaatio, globaali uusi työnjako, teollisen tuotannon painopisteen siirtyminen palveluihin ja avoimiin innovaatiojärjestelmiin on pakottanut myös oppilaitokset siirtymään uudenlaiseen tapaan opettaa ja kouluttaa. Erityisesti tämä koskee yrityksille suunnattua koulutusta. Yrityskoulutuksissa mallin lähtökohdat, muun muassa oppijan rikas kokemusmaailma, kriittisyys, reflektiivisyys ja problemaattisuus toteutuvat useimmiten luonnostaan ilman että LCCE[®]-mallin mukaista ekosysteemiajattelua tarvitsisi nostaa erikseen esille.

Ammattikorkeakoulu yritysten kouluttajana

Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kolme koulutusala ovat: Kansainvälinen liiketoiminta ja kulttuuri, Sosi- aali- ja terveysala sekä Tekniikka ja liikenne. Ammattikorkeakoulun laaja-alaisuudesta johtuen opettajakunta koostuu monipuolisesti eri alojen asiantuntijoista ja kouluttajista. Lisäksi ammattikorkeakoulun tutkimus-,

kehitys- ja innovaatio toimintaa kehittää (pääosin tohtoritason koulutuksen saanut) eri alojen asiantuntijoista koostuva tutkijajoukko. Näillä resursseilla ammattikorkeakoulu voi tarjota parhaan mahdollisen asiantuntijan useilta eri aloilta myös yrityskoulutuksiin. Lisäksi puitesopimukset ammattikorkeakoulun ja alueen yritysten ja yhteisöjen välillä ovat tuottaneet oppimista ja koulutusta molempiin suuntiin. Yrityksistä on käyty luennoimassa myös ammattikorkeakoulussa.

Ammattikorkeakoulun aluevaikuttavuusveloitteen ja TKI-toiminnan näkökulmasta yritysten ja eri yhteisöjen kanssa tehdyt puitesopimukset ovat, koulutustoiminnan ohessa, tuottaneet juuri sitä lisäarvoa, jota korkeakoululta maakunnassamme odotetaankin. Useimmiten koulutuksiin liittyikin monentasoista yhteistyötä yritysten ja ammattikorkeakoulun välillä, koulutus on tärkeä, mutta ei ainoa osa yritys yhteistyötä.

Koulutusten rahoitusmuodot

Yrityskoulutusten suunnitteluun, tarjoamiseen ja toteutukseen liittyy aina keskustelu rahoituksesta, jolla koulutus toteutetaan. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta yksinkertaisin ja joustavin tapa on tarjota koulutusta niin sanottuna kovan rahan koulutuksena. Tällöin yritykselle tarjotaan juuri yrityksen omista tarpeista lähtevää ja yksityiskohtiaan myöten räätälöityä koulutusta siinä laajuudessa kuin halutaan. Koulutus hinnoitellaan tällöin niin, että hinta riittää kattamaan kaikki koulutusjärjestelystä aiheutuvat kustannukset. Yrityksen näkökulmasta tämä on usein ainoakin vaihtoehto, jos tarve

on saada yksilöllistä koulutusta suuremmalle henkilöstöjoukolle ilman mitään rajoituksia koulutuksen sisällöille, kestolle tai ajankohdalle.

Avoin ammattikorkeakoulu tulee yrityskoulutuksena kyseeseen silloin, kun koulutettavia on muutamia, tai harvoja ja ammattikorkeakoulussa menevät kurssit käyvät sisällöltään ja aikatauluiltaan koulutettaville. Kaikki ammattikorkeakoulun opetus on tarjolla avoimen ammattikorkeakoulun kautta avointa kaikille halukkaille. Opintopisteen hinta on 10 €/op. ja jos kurssilla riittää tilaa, riittää että ilmoittautuu mukaan opetukseen.

Oppisopimuskoulutus on mahdollisuus silloin, kun yritys haluaa kehittää henkilökuntansa ammattitaitoa ja haluaa käyttää myös omia resurssejaan koulutukseen – lähinnä työssäoppimisen jaksoilla opiskelijan ohjaukseen. Oppisopimus tehdään aina yrityksen ja oppisopimustoimiston välillä ja oppisopimustoimisto sopii/ostaa koulutuksen teoriaosuuden sopvaksi katsomaltaan taholta, joskus ammattikorkeakoulultakin.

Työvoimapolitiittisen koulutuksen ehtona useimmiten on, että koulutettava on työttömänä tai työttömyysuhan alaisena. Työvoimapolitiittisesta koulutuksesta ei aiheudu yritykselle kustannuksia, paitsi se, että koulutettava on poissa työpaikalta koulutuspäivinä. Suuremman joukon kouluttamiseen, samanaikaisesti, samasta yrityksestä työvoimapolitiittinen koulutus ei yleensä tule kyseeseen.

Muita, erityisrahoitusmuotoja yrityskoulutuksiin on myös tarjolla, kuten TE-Keskusten omaehtoiset koulutusmuodot. Näistä rahoitusmuodoista on yrityksen aina sovittava erikseen ko. rahoittajatahon kanssa, ammattikorkeakoulu voi näissä neuvotteluissa kuitenkin olla alusta lähtien mukana koulutusjaksojen suunnittelussa.

Yrityskoulutusten tarjonta

Kuten edellä olevasta selviää, on kaikki ammattikorkeakoulun koulutustarjonta tarjolla myös yrityksille. Lisäksi voimme tarjota koulutusta myös aloilta, jotka eivät ole ominta aluettamme. Laajan kouluttaja- ja yhteistyöverkostomme kautta löydämme aina parhaan asiantuntijan kouluttamaan alalta kuin alalta, jos omista asiantuntijoistamme ei sopivaa löydy.

Alueet, joilla eniten olemme yrityskoulutuksia toteuttaneet ovat: esimiesvalmennus, tietotekniikka, asiakaspalvelu, ensiapukoulutus, hoitotyön koulutukset, tiimityötaidot, kielikoulutukset, erilaiset puualan koulutukset, energiatekniikka, höyrykattilasimulaatiot, kattilalaitoksen pääkäyttäjäkoulutukset, taloushallinnon ja kirjanpidon koulutukset, sekä merenkulkualaani liittyvät koulutukset.

Koulutuksiin liittyikin monentasoista yhteistyötä yritysten ja ammattikorkeakoulun välillä.

ETELÄ-KYMENLAAKSON TURVALLISUUSSUUNNITELMA – ASUKKAAN TURVALLISUUDEN KOKEMUKSET KESKIÖSSÄ

PÄIVI OKUOGUME, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ, PAIVI.OKUOGUME@OFM.FI
SAARA ESKOLA, PROJEKTITYÖNTEKIJÄ, SAARA.ESKOLA@KYAMK.FI

Hallitusohjelman linjaama sisäisen turvallisuuden ohjelma velvoittaa kuntia laatimaan turvallisuussuunnitelman, jonka tulee meneillään olevan kolmannen sisäisen turvallisuuden ohjelman ”Turvallisempi huominen” mukaan noudattaa asukaslähtöistä arjen turvallisuutta ja ennaltaehkäisevää toimintaa.

EK-ARTU-hankkeessa valmistui keväällä 2014 Etelä-Kymenlaaksoon kuntiin seudun ensimmäinen turvallisuussuunnitelma, joka on tehty valtuustokaudelle 2013–2016. Kuntien lisäksi turvallisuustyöhön osallistuivat yksityinen ja kolmas sektori, seudun viranomaisia ja muita toimijoita. Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelma rakentui poikkeuksellisesti kuntalaislähtöisesti. Sisäisen turvallisuuden sihteeristön mukaan Etelä-Kymenlaakson turvallisuustyöhön otettiin esimerkillisesti mukaan seudun väestöä kuulemalla heitä turvallisuuskyselyllä, kyläturvallisuusilloissa, korttelikodeissa ja kolmannelle sektorille suunnatuissa keskustelutilaisuuksissa.

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelman keskeisiksi seudun turvallisuuden teemoiksi EK-ARTU-hanketyön tuloksena muodostui asumisen ja asuinympäristön turvallisuus, lasten, nuorten ja nuorten aikuisten turvallisuus, ikääntyvän väestön turvallisuus, päihneiden käyttöön

vaikuttaminen, tapaturmien ehkäisy, rikollisuuden ehkäisy sekä elinkeinoelämän turvallisuus. Turvallisuussuunnitelmassa korostuu yhteisöllisen toiminnan merkitys ja siitä saatavat tulokset. Hanke pyrki edistämään seudun kuntien ja viranomaisten yhteistyöverkostoja sekä yhteistyötä alueellisten ja valtakunnallisten sisäisen turvallisuuden toimijoiden kanssa. Hanke tuki työllään turvallisuustyön vaikuttavuutta, turvallisuudesta tiedottamista, työn jalkauttamista kuntien rakenteisiin ja tulevaisuuden turvallisuustyön organisoimisen kehittämistä erilaisin toimenpitein ja toimenpide-ehdotuksin.

Yhteistyö avainsanana turvallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämisessä

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelmaan on yhteistyössä kuntien kanssa kirjattu, että turvallisuustyö on ennaltaehkäisevää, tulevaisuutta ennakoivaa, avointa ja kehittyvää toimintaa, joka on osa jokaisen kunnan, toimialan ja työntekijän päivittäistä työtä. Turvallisuustyön onnistuminen edellyttää siis toimivaa yhteistyötä ja tehokasta tiedonkulkua eri viranomaisten ja kunnan viranhaltijoiden kesken. Viranomaisten välinen yhteydenpito tulee olla välitöntä ja nopeaa eikä organisaatio saa luoda esteitä viranomaisten väliselle tiedonkululle. Onnistuneen turvallisuustyön edellytys on sen jatkuva kehittäminen ja uusien toimintamallien hyödyntäminen.

Nuoret turvallisuuskävelyllä.
Kuvaaja: Sasu Mäkinen

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelmassa viranomais- ja sektorirajat ylittävä yhteistyö sekä moniammatillinen toimintamalli esiintyy useissa toimenpide-ehdotuksissa ja ehdotetuissa käyttöön otettavissa toimintamalleissa. Erityisesti yhteistyö korostuu turvallisuussuunnitelman toimenpiteissä, jotka koskettavat haavoittuvia väestöryhmiä, matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä ja nopean puuttumisen toiminnan lisäämistä kuten rikoksen uhrin tukipalvelujen järjestämistä, asumisen hallinnan tukemista ja vanhusten kaltoinkohtelun tunnistamista. Esimerkiksi turvallisuussuunnitelmaan on kirjattu toimenpide-ehdotus pelastuslain 42 pykälän mukaisen viranomaisyhteistyön tehostamisesta. Sen mukaan viranomaisella on velvollisuus ilmoittaa onnettomuusriskistä esimerkiksi rakennuksessa tai asunnossa. Ilmoitusvelvollisia ovat esimerkiksi kotisairaanhoidajat, lastensuojelun työntekijät, sairaankuljettajat ja poliisi.

Kokonaisvaltainen turvallisuustyön edistäminen

Arjen turvallisuus koskettaa meitä kaikkia. Arjen turvallisuuteen kuuluvat esimerkiksi kodin ja asuinympäristön turvallisuus ja niiden esteettömyys, palvelujen saavutettavuus, nopea hätäavun saanti, kuuluminen johonkin yhteisöön, läheisten ja ystävien läheisyys, liikenteessä liikkumisen turvallisuus, viihtyisä työpaikka, turvallinen koulumatka, päihteiden käytön vähentäminen ja ikääntyvien kaltoinkohteluun puuttuminen. Joissakin tapauksissa asukas voi itse vaikuttaa arkisiin asioihin omatoimisella varautumisella ja omalla käyttäytymisellä. Asukas voi esimerkiksi ostaa liukuesteitähän, järjestää naapuriapua, tukea omaa fyysistä hyvinvointiaan liikkumalla, käydä ensiapukurssin ja olla mukana vapaaehtoistyössä. Turval-

lisuuden ylläpitäminen vaatii kuitenkin myös yhteisöllistä toimintaa, jolla tuetaan asukkaan osaamista ja halua vaikuttaa omaan ja ympäristönsä turvallisuuteen.

Hanketyön aikana tehtiin valtavasti työtä sen eteen, että turvallisuustyöstä vastuussa olevat viranomaiset ja kunnan viranhaltijat ymmärtävät turvallisuustyön ennaltaehkäisevän merkityksen. Intensiivisestä ja laajasta turvallisuustyöstä kahta vuotta viisaampana voimme kokemuksiimme nojaten vetää sen johtopäätöksen, että paikallinen turvallisuustyö on parhaimmillaan kokonaisvaltaista edistämistyötä, jossa kunnan viranhaltijoiden, eri viranomaisten, kolmannen ja yksityisen sektorin toimijoiden sekä asukkaiden vastuuta, välittämistä, osaamista ja osaamisen hyödyntämistä, muutосkykyä, joustavuutta sekä yhteistyökykyä ja -halua lisätään. Kaikessa edistämistyössä tärkeitä tekijöitä ovat oikea asennoituminen muutokseen, uuden omaksuminen ja omien toimintatapojen kyseenalaistaminen. Turvallisuustyössä tarvitaan uudenlaista avoimuutta ja halukkuutta yhteistyöhön ja herkkyyttä kuunnella toista viranomaista, muuta toimijaa ja – ennen kaikkea – asukasta sekä uskallusta kokeilla uusia toimintatapoja.

Turvallisuustyön kehittämistarpeita – resilienssistä voimaa

Resilienssi voidaan laajasti määritellä monella eri tapaa. Resilienssin ominaisuuksia tuntuvat olevan niinkin erilaiset käsitteet kuten luottamus, joustavuus, ennakointi, palautumiskyky, uhkien hallinta, jatkuvuudenhallinta, sitkeys, selviytymiskyky, rohkeus, yhteistyön voima ja empatia. Näitä ominaisuuksia tarvitaan myös paikallisessa turvallisuussuunnittelutyössä. Kuinka resilienssiä saadaan aikaiseksi? Miten sen syntymistä voidaan tukea?

Turvallisuussuunnitelman kansi.
Kuva: Petri Hurme

Turvallisuustyön näkökulmasta on selvää, että asukkaan osaamisen lisääminen ja osallisuuden tukeminen lisää vastuunottoa. Tällä taas tuetaan kriisi- ja häiriötilanteiden hallinnan kykyä, joka edesauttaa kunnan asukkaiden yhteistä resilienssin syntyä. Tämä edesauttaa kunnan ja seudun kokonaisturvallisuuden hallintaa. Asukas pystyy ja haluaa tehdä asioita, mutta ympäristön pitää sallia se ja tukea sitä. Kunnan ja viranomaisen näkökulmasta asukkaan resilienssin lisääminen voisi tarkoittaa asukaslähtöistä palvelujen rakentamista, asukkaiden kuulemistä ja osallisuuden lisäämistä, asukkaiden luottamuksen kasvattamista viranomaisiin ja päättäjiin, kuntalaisten turvallisuuskasvatusta lisäämistä, vapaaehtoistyöhön kannustamista ja hyvän hallinnon varmistamista. Resilienssin vahvistamiseksi tarvitaan asukkaita ja organisaatioita muutoskykyä, oman kapasiteetin käyttöä, joustavuutta, yhteisöllisyshakuisuutta ja empatiaa. Tulee pitää yllä uskoa parempaan tulevaisuuteen, sallia uuden kokeilu ja ottaa vastuuta.

Turvallisuustyö ei siis voi olla pelkästään velvollisuus, vaan sen on jalkauduttava ajatuksiin, toimintaan ja arkipäivään ja se on nähtävä mahdollisuutena kehittää jokaisen turvallisuutta pienillä, arkisilla asioilla. Turvallisuustyö on jokaisen asia. Resilienssi tulisikin ottaa vahvasti mukaan turvallisuuden kehittämiseen.

Turvallisuussuunnitelmalla on merkitystä arjen turvallisuuteen vain, jos turvallisuustyöstä vastuussa olevat kunnat ymmärtävät, haluavat edistää ja tehdä yhteistyötä turvallisuussuunnitelman toimenpide-ehdotusten toimeenpanemiseksi. Varsinaisten turvallisuushaasteiden poistamisen lisäksi on jatkossa varmistettava, että seudun kuntien turvallisuustyö kehittyy ja turvallisuustyön vaikuttavuutta mitataan. On ymmärrettävä, että asuk-

kaan vastuunottoa tukemalla tuetaan kokonaisturvallisuutta. On ymmärrettävä ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys, jolla varmistetaan kyky käydä läpi suuriakin yllättäviä muutoksia. On osallistettava asukkaat ja eri sektoreiden toimijat, jotta turvallisuustyö on uskottavaa ja asukkaiden luottamusta kunnan toimintaa kohtaan kasvatetaan. Yhteistyökyvyllä ja -halukkuudella näytetään esimerkkiä yhteisöllisen toiminnan voimasta ja luodaan organisaatioiden välille toimivia tuki- ja yhteistyöverkostoja. Ei saa unohtaa tiedottamisen merkitystä ja toiminnan avoimuutta. Turvallisuustyö kannattaa nähdä mahdollisuutena, josta voi syntyä parhaimmillaan toimivaa vapaaehtoistyötä tai uusia liiketoimintamahdollisuuksia. Parhaimmillaan toimiva paikallisen turvallisuuden suunnittelutyö on loputon win-win -asetelma.

Lisää tietoa EK-ARTU-hankkeen julkaisuista:

Etelä-Kymenlaakson turvallisuussuunnitelma.

Valtuustokaudelle 2013–2016.

EK-ARTU-hankeraportti: Turvallisuustyön prosessin kuvaus ja arviointi, hanketyön tulokset sekä kehittämisehdotukset.

Julkaisut löytyvät verkosta Theseus-julkaisuarkistosta.

”Perustamalla aktiivisia kyläyhdistyksiä, tarjoamalla naapuriapua, ylläpitämällä kylien turvaverkkoja ja vahvistamalla kuntien, eri viranomaisten, järjestöjen, yritysten ja asukas yhteisöjen yhteistyötä saadaan luotua paremmat edellytykset kaupunkien ja kuntien asukkaiden turvallisuuden varmistamiseksi”, toteaa Saara Eskola.

”Turvallinen asuin- ja elinympäristö kannustaa ihmisiä liikkumaan, toimimaan yhteisöllisesti ja välittämään muista ihmisistä. Turvallinen arki voi tarkoittaa esimerkiksi mahdollisuutta vaikuttaa omaan hyvinvointiin, esteetöntä liikkumista ja peruspalvelujen yhdenvertaista saantia”, tiivistää Päivi Okuogume turvallisuustyön keskeisiä tavoitteita asukkaan näkökulmasta.

Millaiseksi asukkaat kokivat elinympäristönsä turvallisuuden?

Kuntalaisille suunnatun Arjen turva -kyselyn vastaajista (n=808) 650 ilmaisi oman turvallisuuden kokemisensa, joka luokiteltiin viiteen eri luokkaan. Seuraavassa on vastausten jakautuminen eri luokkiin, ilmaistu lukumäärin ja prosentteina.

	Hamina %	Kotka %	Miehikkälä %	Pyhtää %	Virolahti %	Mainintojen lukumäärä kunnittain
Erittäin turvallinen	4,6	3,7	12,1	12,5	7,7	36
Turvallinen/hyvä	56,6	57,3	36,4	46,9	71,2	375
Melko turvallinen	35,0	32,0	51,5	37,5	17,3	208
Turvallisuus tyydyttävä	3,0	5,0	0,0	0,0	1,9	21
Turvallisuus huono	0,8	2,0	0,0	3,1	1,9	10
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	650

YRITYSKAUPPA – PALA UNELMAA JA YHTEISTYÖTÄ

MINNA IKONEN, PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ, MINNA.IKONEN@KYAMK.FI

Kirjoitan kokemustani, näkemystäni ja tuntumaani hyödyntäen. Yrityskaupan maailma – jos tällainen termi sallitaan – on mielestäni kiinnostava ja haasteellinen osa suomalaisen yritysilmapiirin kehittymistä.

Yrityskauppa elää selkeästi murroksessa, johon vaikuttavat suuret ikäluokat sekä niiden pitkäjänteinen ja hyvin perinteinen yrittäjämalli. Olen kasvanut yrittäjäperheessä ja imenyt yrittäjyyttä jo äidinmaidosta. Vanhempani kuuluvat vahvasti sukupolveen, jolle suurella sydämellä yrittäminen on ollut elämäntapa. Siitä huolimatta isäni myi yrityksensä reilu parikymmentä vuotta sitten ja yritys toimii edelleen.

Tuntumani yrityselämään on muodostunut useista eri tekijöistä. Olen perustanut ensimmäisen yritykseni vahvasti miehille alalle heti ammattiin valmistuttuani. Yritys toimi aktiivisesti seitsemän vuotta, minkä jälkeen jätin osakeyhtiön pöytälaatikkoon – varmuuden vuoksi.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu on useamminkin kuin kerran liittynyt kohdallani yrityskauppoihin. Työskentelin kymmenen vuotta sitten Kyamkin Kymi-Designissa projektipäällikkönä ja työsuhteen viimeisellä viikolla eteeni osui loistava mahdollisuus tarttua kiinnostavaan yritykseen. Toimialaltaan se poikkesi täysin omasta substanssistani, mutta intohimo sekä usko yrityksen tulevaisuuteen ja omiin kykyihini yrityksen luotsaamisessa kannustivat tekemään nopean ratkaisun. Tein suulliset kaupat noin vuorokaudessa, esisopimuksen kaupasta

kuukauden kuluttua ja kaupat kolmen kuukauden jälkeen. Tartuin unelmaani. Sain ympärilleni vahvan tukiverkon ja toimivan sekä kannustavan hallituksen. Lähdin määrätietoisesti tekemään rohkeita ratkaisuja: kehittämään yritystä, sen palveluja ja tuotteita, pitkälti tehden vahvaa ja antoisaa yhteistyötä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa. Teimme yhdessä asiakastyöväisyystudkimuksen, kehitimme uusia tuotteita tutkimuksen ja mallisarjojen kautta, suunnittelimme pakkauksia jne. Yrityksen brändi alettiin tuntea kotimaan markkinoilla yhä paremmin ja vientikauppakin vilkastui entisestään.

Aika aikaansa kutakin. Maagisen seitsemän vuoden jälkeen aloin puutua. En kokenut enää pystyväni antamaan yritykselle sitä, mitä mielestäni oli syytä antaa sen liiketoiminnan kasvamisen, kehittymisen ja uudistumisen takaamiseksi enkä myöskään itse saanut työstäni sitä tyydytystä mitä siltä toivoin. Yrittäminen oli paremminkin tuskaa kuin iloa ja tiesin, että jos en pian toimi tavalla tai toisella, kääntyvät tulokset jyrkkään laskuun. En kuitenkaan pitänyt yrityksen myymistä vaihtoehtona, en edes harkinnut asiaa. Pistin kaikki henkiset panokseni hallituksen kokousviikonloppuun ja toivoin, että tämä rohkea ja luova joukko upeita ihmisiä oivaltaa ratkaisun yrittäjän ja ihmisen tuskaani. Ratkaisu tulikin mutta kuin puukon iskuna: ”Mitä siinä itket? Myy pois!” Se oli loukkaus, joka veti hengettömäksi. Toipumiseen ei kuitenkaan mennyt tuntiakaan, ja olotila oli uskomattoman vapautunut. Lopputulos oli se, että saman päivän iltaan mennessä hallitus oli kirjannut yrityksen heikkoudet ja vahvuudet. Yrityksen osakkeiden myynnille oli tehty markkinointisuunnitelma ja minulle, toimitusjohtajalle ja yrittäjälle, tehtävälista toimenpiteistä,

joilla yritys saatettaisiin myyntikuntoon. Lista oli varsin konkreettinen ja helpotti prosessin liikkeelle lähtöä. Listasimme myös asiat, joita myymme eli sen, mitä koko osakekanta käytännössä tarkoittaa.

Päätin alkaa myydä yritystä suoraan ja avoimesti, yrityksen nimellä. Laadimme alueen maakuntalehdelle ja paikallis-lehdelle mediatiedotteen. Ostin Talouselämästä koko sivun myynti-ilmoitustilan jossa houkuttelimme tarttumaan unelmaan. Mediatiedotteen ilmestymispäiväksi määritettiin sama kuin Talouselämän julkaisupäivä. Olin yrityksen myynnistä avoin kaikkiin suuntiin – Facebookissa, messuilla, omassa myymälässä, asiakastiedotteissa jne. Lupasin jopa palkkion myyntiin johtaneesta vihjeestä. Noin puolen vuoden kuluttua yrityskaupat oli tehty. Kontakteja tuli parikymmentä joista viisi – kuusi vakavasti otettavaa. Yrityksen arvonmääritys oli hankalaa ja siksi päädyin kuuntelemaan ostajaehdokkaita. Hinta muotoutuikin tarjousten perusteella.

Yrityskaupasta on nyt noin neljä vuotta, ja yritys toimii edelleen.

Luopuminen tuo tullessaan uusia mahdollisuuksia ja rohkeutta tarttua haasteisiin. Tuon kaupan jälkeen olen heittäytynyt tyttäreni kanssa Afrikan ja Aasian tuulien vietäväksi kahdeksaksi kuukaudeksi, hetkellisesti omistanut palan ravintolaa toiselta puolelta maailmaa ja käynyt ostoneuvotteluja uudeltaisesta, jo olemassa olevasta yrityksestä. Nyt toteutan itseäni Kymenlaakson ammattikorkeakoulun TKI-yksikössä Kouvolan Kasarminmäellä.

En jaksa uskoa, että tänä päivänä yritykset käyvät vilkkaasti kaupaksi vanhoilla konsteilla. Voisi olla tuottavampaa antaa myyntiprosessi markkinointi- ja brändi-

toimiston tehtäväksi kuin perinteisiä kanavia käyttävälle yritysvälittäjälle. Kymenlaakson ammattikorkeakoulun voisi olla hyvä yhteistyökumppani yrityskauppaa pohtivalle yrittäjälle. Ulkopuolinen näkemys, tutkimukset ja pienet ulkoiset toimenpiteet ovat usein sekä myyjän että ostajan etu.

Pienyritystä on ostamassa ensisijaisesti ihminen ja toissijaisesti sijoittaja. Näin haluan uskoa. Siksi ostopäätökseen vaikuttavat eri tekijät.

Pintaan nousevat pehmeät arvot ja intohimo yrittää.

YRITTÄJÄMÄINEN KYMENLAAKSO – NYT! – KOSKA KASVU ON TEHTY IHMISSISTÄ JA YRITYKSISTÄ

ARI LINDEMAN, TIIMIVASTAAVA, ARI.LINDEMAN@KYAMK.FI

1. Tilannekuva: Yrittäjyys korkeakoulussa ja yhteiskunnassa

Yrittäjyys on kohta parinkymmenen vuoden ajan ollut taikasana niin yksilön, alueen kuin kansantaloudenkin uudistumiseen ja hyvinvointiin. Uudessa kirjassaan tunnettu tulevaisuudentutkija Mika Aaltonen pitää yrittäjyyttä myös uuden ja globaalin alhaalta-ylös organisoituvan renessanssiyhteiskunnan käynnistäjä.

Yrittäjyyden eetos näkyy korkeakoulussa noin vuosikymmenen jatkuneena yrittäjyyskasvatuksen kehittämisenä. Opiskelijoille opetetaan ja heiltä vaaditaan yrittäjämäisen asennetta ja taitoja; mahdollisuuksien havaitsemista, ideointikykyä, riskinottovalmiutta ja sinnikkyyttä viedä epämääräisenä vellovia projekteja loppuun. Yrittäjyyskasvatuksen osaaminen on haastanut myös opettajat luomaan avoimempia oppimistilanteita. Tämä edellyttää jatkuvampaa ja arkisempaa kanssakäymistä julkisten organisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa. Huippuna työelämän kanssa luodut mielekkäät kehittämis-tehtävät, joissa opiskelijat oppivat ja kehittävät kykyjään kokonaisvaltaisesti aidoissa työtilanteissa, joissa tietäminen, tunteminen ja ponnistelu kohtaavat. Tällaisissa tilanteissa ja prosesseissa päivittyä myös opettajan ja korkeakoulun osaaminen. Yrittäjyysvetoinen oppiminen toiminnallistaa korkeakouluopetuksen ja luo opiskelijoista työpaikkojen luojia niiden etsijöiden sijaan, ajattelun taitoja unohtamatta.

Korkeakoulun tasolla yrittäjyyden eetos näkyy yrittäjämäisen korkeakoulun ideassa, johon erityisesti monet

dynaamiset ammattikorkeakoulut ovat tarttuneet. OECD ja Euroopan unionin koulutuspolitiikka korostavat korkeakoulujen institutionaalista uudistumista kohti yrittämäistä korkeakoulua, joka pystyy toimimaan alueellisen yrittämisen ekosysteemin vahvana kasvutekijänä. Tässä on myös Kymenlaakson ammattikorkeakoulun haaste ja suunta.

Viimeisten tilastotietojen mukaan rajun rakennemuutoksen tuottama työttömyys ei enää kasva Kymenlaaksossa niin nopeasti kuin muilla Suomen alueilla. Kymenlaakso uudistuu ja on väijäämättömästi tiellä kohti uudenlaista renessanssia, itseluottamuksen ja hyvinvoinnin palautumista. Perinteinen käsityö ja alueen tehokkaat tuotantolinjat saavat rinnalleen uuden teknologian, hyvinvointi- ja matkailupalvelujen ja digitaalisen maailman tekemistä. Työ syntyy uusissa verkostoissa.

2. Mahdollisuudet Kyamkin yhteistyökumppaneille: Eri alojen opiskelijat kasvun moottorina

Innostavia ideoita monialaisten opiskelijatiimien voimin

- » Eri alojen yrittämäiset opiskelijat kohtaavat kaikkien 1. vuosikurssin opiskelijoiden Ideasta innovaatioon -prosesseissa. Näihin keväisin ja syksyisin kulkeviin ideointimatkoihin alueen yritykset voivat tuoda jalostettavaksi ideoitaan joiden kantavuutta eivät jostain syystä ehdi tai viitsi itse kokeilla.

Noora-Maria Nouku

www.nouku.fi

Opiskelijayrittäjä Noora Noukun vaate-
mallisto esillä Lahden muotoilumessuilla.

Yrittäjyyden opiskelijat Wood Academyn osastolla Kölnin huonekalumessuilla.

- » Kumppanit voivat tulla mukaan arvioimaan opiskelijatiimien omien ideoiden pätevyyttä ja potentiaalia. Samalla voi syntyä halu kehittää jonkun opiskelijatiimin ideaa yhdessä edelleen kohti kaupallistamista.

Monialaista tuotekehitystä käyttäjälähtöisin menetelmin

- » Toisen tason yrittäjyysvalmennuksessa painopiste on ideoiden konseptoinnissa ja tuotekehityksessä, innovaatiotoiminnassa. Näissä prosesseissa työstämme sekä opiskelijoiden omia tuote- ja palveluideoita että otamme käsittelyyn yhteistyökumppaneiden aiheita. Yleensä koolla on jo kokeneempi opiskelijaporukka, joten tässä vaiheessa kehitykseen löytyy uudenlaista vakuuttavuutta.
- » Yhteiskumppani voi olla myös opiskelijan vanhempien tai sukulaisten yritys, joka haluaa nähdä puoliturvallisessa ympäristössä miten mahdollinen tuleva yrittäjä kehitelee ideoitaan ja johtaa tiimiään kohti kannattavaa liiketoimintaa. Monialaisesta opiskelijajoukosta voi löytyä mukaan myös sukupolvenvaihdoksesta puuttuvaa osaamista liiketalouden, muotoilun, tekniikan sekä sosiaali- ja terveystalouden puolelta.

Modernia markkinointi- ja myyntivoimaa

- » Kenties konkreettisemmillaan yhteistyö yrittämisten opiskelijoiden kanssa on reaaliaikaisissa kumppaniyritysten ja -organisaatioiden markkinointi- ja myyntiprojekteissa, joihin voidaan kiinnittää halukkaita opiskelijoita ja opiskelijatiimejä. Parhaimmillaan näistä voi kehkeytyä opiskelijoiden omia bisneksiä, joita he organisoivat joko omien yritystensä tai Patteri Entrepreneurship Societyyn (PatteriES) kautta samalla kun he kerryttävät opintopisteitä kohti amk-tutkintoa.

- » Opiskelijoiden omia ja yritysten kanssa yhdessä synnytettyjä liiketoimintamalleja – niin tähtiä tavoittelevia startup-yrityksiä kuin perinteisempääkin liiketoimintaa.
- » Alueen elinkeinoelämän uudistajana ja yrittämisen ekosysteemin elävöittäjänä opiskelijoiden kunnianhimoisilla startup-yritystoiminnalla tulee olemaan kasvava rooli. Jo ensimmäiset kokemukset vuoden 2014 Startup Workshopeista ja kansainvälisistä Bootcampeista ja erityisesti Summer of Startup -prosessista osoittavat että Kyamkin opiskelijoissa on paljon potentiaalia. Tämän vuoden noin kymmenen startup-tiimiä loistivat Cambridgen Startup Bootcampeissa, joissa yritysideoita mankeloitiin monelta kantilta.
- » Opiskelijapohjaisen yritystoiminnan synnyttämisessä tarvitaan laaja ja vankka kumppaniverkosto. Tämä on mahdollisuus yksityisille sijoittajille, alueen rahoituslaitoksille ja julkisille yritysrahoittajille. Vain kaikkien heidän kanssaan Kymenlaakson yrittämisen ekosysteemi sykkii, houkuttelee ensiluokkaisia uusia opiskelijoita ja kumppaneita, synnyttää tulosta ja luottaa hyvinvointia. Tässä suhteessa mahdollisuus on se, että olemassa oleva pääoma ja pienet ja isot yritykset sekä niiden omistajat ja johtajat näkevät elinvoimaisen opiskelija- ja osaamispohjaisen uuden yritystoiminnan niin henkisen kuin aineellisen tukemisen tärkeäksi osaksi vastuutaan tuleville sukupolville.

Nuorten kehitystä ei voi estää. On korkea aika tarttua näihin mahdollisuuksiin!

KYAMK
University of Applied Sciences